

**КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ
ОДИТОРИ**

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2020 ГОД.

София, юли 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	3
УВОД	4
I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЯ НА КПНРО – ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ПЕРСПЕКТИВИ	4
1.1. Основни резултати	4
1.2. Основни перспективи	5
II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	7
2.1. Нормативна уредба	7
2.2. Организационна структура	8
2.3. Човешки ресурси	9
2.4. Техническо и програмно осигуряване	10
2.5. Финансово осигуряване	11
III. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ	12
3.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара	12
3.2. Ангажименти за задължителен финансов одит	17
3.3. Одити във финансовия сектор	20
3.4. Одиторски мнения	27
3.5. Одитни комитети	28
IV. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ	32
4.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности	32
4.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО	32
4.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори	33
4.1.3. Контрол на качеството на одиторските услуги	34
4.2. Годишен план на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори	35
4.3. Тематични инспекции	41
4.4. Разследвания по повод получени сигнали и предложения от заинтересовани лица	42
4.5. Административнонаказателна дейност	42
V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА	43
VI. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	44
6.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО	44
6.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР	45
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	46

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 537/2014	Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията
Директива 2006/43/ЕО	Директива на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети
Директива 2014/56/ЕС	Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.
ГФО	Годишен финансов отчет
ЕК	Европейска комисия
ЕКПС	Етичен кодекс на професионалните счетоводители, издаден от Международната федерация на счетоводителите чрез Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители
ЕС	Европейски съюз
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗНФО	Закон за независимия финансов одит
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт-счетоводители
КЕОНО	Комитет на европейските органи за надзор на одита
КПНРО	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори
МОС	Международни одиторски стандарти
МСС	Международни счетоводни стандарти
МФНОР	Международен форум на независимите одитни регулатори
НСС	Национални счетоводни стандарти
СККОУ	Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги при ИДЕС
СМЕСС	Съвет за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA)
СМСОИУ	Съвет за международни стандарти за одит и изразяване на увереност (IAASB)

УВОД

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е независим орган за регулиране и надзор върху професионалната дейност на регистрираните одитори и дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) по отношение на делегираните му функции, както и за наблюдение на пазара на одиторски услуги и на дейността на одитните комитети в предприятията от обществен интерес.

Комисията е юридическо лице на бюджетна издръжка и е създадена през 2008 г. при транспониране в българското законодателство на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. Комисията се избира от Народното събрание и отчита дейността си пред него. В края на 2016 г. е приет нов Закон за независимия финансов одит (ЗНФО), с който се транспонират в българското законодателство изискванията на изменителната Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., както и се приемат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит в предприятия от обществен интерес.

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е надзорен орган, който осъществява дейността си при спазване принципите за законност, публичност и прозрачност. Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани със ЗНФО и обнародвания в Държавен вестник Правилник за дейността на КПНРО.

Комисията е член на Комитета на европейските органи за надзор на одита (КЕОНО) и на Международния форум на независимите одитни регулатори (МФНОР), осъществява сътрудничество с компетентните органи на държавите-членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

През 2018 г. с решение на Народното събрание на Република България е избран нов състав на КПНРО. За мандат от 4 години са избрани Огнян Симеонов – председател, и членовете Ваня Донева (предложена от председателя на Комисията за финансов надзор), Ирена Михайлова (предложена от управителя на Българската народна банка), Радослав Йорданов (предложен от Управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители) и Стефан Белчев (предложен от министъра на финансите).

I. СТРАТЕГИЯ НА КПНРО 2018 – 2020 г. – ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ПЕРСПЕКТИВИ

1. Основни резултати

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори отчита като цяло успешно изпълнение на заложените стратегически задачи в стратегията за нейното развитие през периода 2018-2020 г.. Беше осъществена приемственост с постигнатото през предишните години, като същевременно значително се подобриха и обогатиха предпоставките за изпълнение и развитие на дейността. Трудностите и неудобствата, причинени от пандемията през 2020 г., се използваха като полезен фактор за модернизиране на функционирането на комисията.

Бяха разработени и внедрени нови електронни информационни и комуникационни системи, на основата на които се постигна съществен напредък в приближаването на дейността до най-добрите европейски и международни практики.

Значително се разшири приложението на рисково-базирания подход в надзорната дейност, както на равнище комисия, така и при изпълнението на отделните инспекции. С въвеждането на тематични инспекции, надзорът в по-голяма степен се фокусира върху одитите в значими, високорискови и структуроопределящи сектори на икономиката. Скъси се периодичността на инспекциите в големите одиторски дружества. На основата на най-добрия европейски опит и новите информационни предпоставки, се разработи и внедри нова методология на инспекциите, подобри се текущия контрол върху тяхното изпълнение.

Създадоха се нормативни, информационни и организационни възможности и се постигнаха достатъчно добри етапни резултати в изпълнението на новите отговорности на комисията за наблюдение на пазара на одиторските услуги и дейността на одитните комитети.

В резултат на извършеното, надзорната дейност на комисията е в пълно съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на одита, както и във висока степен отговаря на критериите, изискванията и препоръките, произтичащи от текущата работа на КЕОНО и МФНОР, чиито опит комисията се стреми да използва пълноценно.

През периода 2018 – 2020 г. се постигна значително подобряване на резултатите в надзора върху ИДЕС по отношение на изпълнението на делегираните функции. Подобри взаимодействието с професионалната организация, което даде възможност на комисията да инициира, на основата на своите констатации, важна реформа в организацията и провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор. По препоръка на комисията и с нейно съдействие се извърши цялостна промяна в методологията за планиране и изпълнение на инспекциите за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори от страна на ИДЕС. Направиха се някои полезни изменения в организацията на продължаващото професионално развитие на одиторите, организирано от професионалната организация. Възприе се преобладаващата европейска практика регистъра на регистрираните одитори да се поддържа от надзорния орган.

През периода комисията продължи да се стреми пълноценно да използва експертния потенциал на професионалната организация и отделни нейни членове в своите инспекции и в цялостната си дейност. Към комисията беше създаден експертен съвет от изявени регистрирани одитори, който да я подпомогне в осмислянето и решаването на ключови въпроси на развитието на одиторската професия и ролята на надзорния орган.

КПНРО декларира, че през периода няма опити за нарушаване на нейната независимост. По всички ключови въпроси на своята дейност и развитие, комисията е получавала съдействие от компетентните държавни органи. Утвърдените бюджети на КПНРО през периода като цяло съответстват на нейните функции и задачи.

2. Основни перспективи

Комисията поставя като основен приоритет в осъществяването на своята надзорна дейност по отношение на регистрираните одитори през периода 2021 - 2023 г. подобряването на контрола върху качеството на инспекциите и разследванията. На първо равнище, подобряване на текущия контрол над работата на инспекционните екипи. На второ равнище, въвеждане на преглед за контрол на качеството на докладите от

инспекциите преди приемането им от комисията. Резултатите от прегледите да се обвържат с възнагражденията на служителите.

Да бъде извършен цялостен анализ на резултатите от прилагането на възприетата методология на инспекциите и се предприемат допълнителни мерки за нейното усъвършенстване. Да бъдат създадени допълнителни условия за системно текущо консултиране на инспекторите по приложимите счетоводни стандарти.

През следващия стратегически период, на основата на международните контакти на комисията, следва да бъдат осъществени инициативи за двустранни срещи и разговори с водещи европейски одитни регулатори за външно мнение и оценка на постигнатото от комисията и идентифициране на зони за подобрения.

Като разшири обхвата на тематичните инспекции в обществено значими сектори, комисията да задели по-голям ресурс за проверки освен в дружествата от „голямата четворка“ и в дружествата от по-малки международни мрежи и местни дружества със значими пазарни дялове в тези сектори. За целите на повишаване на ефективността на тематичните инспекции да се предприемат допълнителни мерки за установяване на работно сътрудничество между комисията и други регулаторни органи.

Необходимо е да се прецизират нормативните и методологическите предпоставки на административнонаказателните производства по прилагането на МОС, като тяхната база се стесни до ключови изисквания. Същевременно да се задълбочи консултантския характер на работата на комисията, чрез даване на препоръки и предписания към одиторите и проследяване на тяхното изпълнение.

През следващия стратегически период комисията да предприеме мерки за надграждане и по-нататъшно развитие на съществуващите информационни системи. Да се реализира пряко докладване към КПНРО на изпълнените ангажменти за задължителен финансов одит на отчети на предприятия от обществен интерес. Да се постигне висока степен на автоматизиране на аналитичните процеси за целите на оценка на риска, наблюдението на пазара на одиторски услуги и дейността на одитните комитети, до степен на автоматично генериране на стандартни отчети.

Съществено да се подобри работата на КПНРО за методическото подпомагане на одитните комитети. Да се провеждат периодични секторни срещи с комитетите за целите на идентифициране и решаване на проблемите в тяхната работа. Комисията системно да поощрява инициативите на одитните комитети за обмяна на опит и взаимно подпомагане.

Като основен приоритет на надзора върху дейността на ИДЕС в периода 2020 – 2023 г., комисията поставя въвеждането на текущ надзор върху работата на съвета за контрол на качеството на одиторските услуги (СККОУ) по планиране и изпълнение на инспекциите на одиторски практики с ангажменти към предприятия, които не са обществен интерес. Следва да бъдат възприети форми на пряко включване на представители на комисията в обсъждането и оценяването на резултатите от инспекциите на СККОУ.

Надзорът върху дейността на професионалната организация за организиране и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори следва де се съсредоточи върху изпълнението на ангажиментите на ИДЕС за осигуряването на качествени учебни материали и въвеждането на съвременни форми на обучение, в т.ч. създаване на пълноценни условия за самоподготовка.

Същевременно, трябва задълбочено да бъдат проучени и експериментално въведени алтернативни възможности за работа с изявени студенти и тяхното привличане към одиторската професия.

Ключово значение за КПНРО през следващия стратегически период има пълноценното ангажиране на експертния потенциал на експертния съвет и ИДЕС за осмислянето на предстоящите промени в европейското законодателство в областта на счетоводството и одита и очертаването на бъдещата регулаторна и методологическа рамка на развитието на одиторската професия в България.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

2.1. Нормативна уредба

В началото на 2020 г. беше приет изготвения с активното участие на КПНРО проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за независимия финансов одит. С направените промени продължи хармонизирането на българското с европейското законодателство в областта на задължителния финансов одит. Заедно с това се въведе преобладаващата европейска практика за водене на регистъра на регистрираните одитори от надзорния орган, а на регистъра на дипломираните експерт счетоводители – от професионалната организация. Регламентираха се и допълнителни отговорности на надзорния орган за наблюдение на пазара на одиторски услуги, в т.ч. на дейността на одитните комитети, като се предвиди създаване на регистър на одитните комитети. Бяха приети изменения и допълнения в административнонаказателните разпоредби на закона, като с цел облекчаване на производствата се въведе институтът на споразумението за прекратяване на административнонаказателното производство.

Законовите промени породиха необходимостта от съответни подзаконовни нормативни актове. Комисията разработи и прие:

- Наредба за условията и реда за съставяне и поддържане на регистъра на одитните комитети в предприятията от обществен интерес;
- Наредба за формата и съдържанието на годишните доклади за дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес;
- Наредба за условията и реда за съставяне и поддържане на регистъра на регистрираните одитори

Във връзка с промените в ЗНФО и изменения и допълнения в други закони и подзаконовни нормативни актове през 2020 г. беше извършен цялостен преглед и актуализация на вътрешно-нормативната уредба на КПНРО. Бяха приети изменения и допълнения в редица вътрешни актове, разработиха се и нови такива, както следва:

- изменения и допълнения в Правилника за дейността на комисията;
- нови Правила за извършване на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори;
- нова Процедура за дистанционно извършване от КПНРО на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори.
- нови Правила за дейността на експертния съвет по одит към Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори;
- нови Насоки за дейността на одитните комитети в предприятията от обществен интерес;
- нови Правила за продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори;

- нова Процедура по образуване и движение на административните преписки и прилагане на надзорни мерки;
- нова Процедура по образуване и движение на административнонаказателните преписки и издаването на наказателно постановление или друг индивидуален административен акт.
- изменения и допълнения в Правила за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводител;
- изменения и допълнения в Риск регистър на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори;
- изменения и допълнения във Вътрешни правила за организация на работната заплата.

Голяма част от промените във вътрешно-нормативната уредба на комисията бяха продиктувани от необходимостта за нейното ефективно функциониране в условията на усложнената през годината епидемиологична обстановка.

Перспектива:

В периода 2020-2021 г. предстои приемането на съществени и перспективни промени в европейското счетоводно и одитно законодателство, вкл. изменения и допълнения на Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета. Подготвяните промени очертават значимо разширяване на предмета на задължителния финансов одит в посока на потвърждаване от одиторите на информация по широк кръг показатели, свързани с устойчивото развитие на предприятията. Това ще доведе до необходимостта от съответни промени в ЗНФО, подзаконовата нормативна база, вътрешните актове на комисията, както и в методологията на задължителните финансови одити и надзора върху дейността на одиторите.

2.2. Организационна структура

Комисията разглежда и решава въпросите от своята компетентност на заседания, като се събира най-малко два пъти в месеца по предварително оповестен дневен ред. През 2020 година са проведени 48 заседания, на които са разгледани 267 въпроса и са приети 225 решения – от тях 155 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС, 38 - с приемането на вътрешно-нормативни документи и 32 - други.

Общата численост на персонала на Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори е 30 щатни бройки, като не е извършвана промяна през отчетната година. През годината са напуснали двама служители, и са назначени двама нови. Организационно са обособени две дирекции – дирекция „Инспекции и разследвания“, която осъществява пряко дейностите по подготовка и изпълнение на инспекциите, разследванията и проверките, и дирекция „Обща администрация“, която извършва методологическото, финансово-счетоводното и материално техническото осигуряване на комисията. В рамките на дирекция „Обща администрация“ са създадени длъжности по анализ и оценка на риска и водене на регистри с пряко функционално докладване пред главния секретар на комисията.

През годината продължи практиката за съвместяване на функции в различни длъжности. Бяха съвместени задълженията за водене на регистъра на регистрираните одитори и на регистъра на одитните комитети, произтичащи от промените в ЗНФО от началото на 2020 г. С въведените промени чрез вътрешни актове на комисията се осигури по-целесъобразна диференциация на отговорностите на служителите в контрола на качеството на инспекциите и административно-наказателния процес.

В началото на годината, с решение на комисията беше създаден Експертен съвет по одит като постоянен консултативен орган в следните области: състояние и перспективи на одиторската професия, независимия финансов одит и счетоводството; методология и изпълнение на инспекции и разследвания от комисията; системи за вътрешен контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори и други въпроси, свързани с дейността и функциите на комисията, вкл. по отношение на нормативната уредба в страната и Европейския съюз. Още в началото на своето функциониране съветът оказва важно съдействие на комисията, преди всичко за подобряване на методологията на извършваните пълни инспекции.

Перспектива:

През 2021 г. не се предвижда промяна в щатния състав на комисията. Същевременно КЕОНО и МФНОР въвеждат изисквания и очаквания, на които тя трябва да отговори, особено по отношение на наблюдението на пазара на одиторски услуги и дейността на одитните комитети. Това налага да бъдат разработени и утвърдени нови длъжностни характеристики на служителите, които да осигурят по-разширено прилагане на политиката за съвместяване на функции. Става все по-наложително въвеждането на елементи на матрична организационна структура по ключови въпроси на дейността.

През 2021 г. трябва да се постигне по-активното включване на Експертния съвет в дейността на комисията и пълноценното му участие в решаването както на текущите задачи, така и преди всичко в осмислянето и подготовката за реализация на промените в одиторската професия и ролята на надзорния орган.

В по-далечна перспектива следва да бъдат търсени по-сполучливи решения за преодоляването на несъответствията между спецификата на дейността на комисията и изискванията на Закона за държавната администрация.

2.3. Човешки ресурси

Структурата на персонала по образователна степен и вид образование е в съответствие с целите и функциите на комисията, като към 31.12.2020 г. над 93 на сто от служителите са с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“, 8 на сто притежават и юридическо образование, 50 на сто са сертифицирани вътрешни одитори, 14 на сто са с втора специалност „Одитинг“, двама имат правоспособност на оценител, един има докторска степен по право, двама - докторска степен по икономика. Средната възраст на персонала е 45 години.

Във връзка с епидемиологичната обстановка в страната през 2020 г. се наложи съществена промяна в обема и подходите на съществуващата практика за обучение на персонала на комисията. Бяха проведени онлайн специализирани обучения във връзка с използването на новите софтуерни приложения за анализ на риска и за управление на дейностите по изпълнение на инспекции, разследвания и проверки. Реализираха се предвидените в индивидуалните планове на служителите онлайн обучения по програмите на Института за публична администрация. В началото на 2020 г. завършиха поредните модули на обученията по специализиран английски език, заложи от предходната година.

Предвид епидемиологичната обстановка се въведе нова организация на работата на персонала, създадоха се технически, програмни и комуникационни възможности за дистанционна работа на всички служители. Минимизира се присъствието в офисите на комисията, като това се прилагаше само в случай на необходимост.

Перспектива:

Вероятното удължаване на епидемиологичната обстановка в страната ще възпрепятства и в бъдеще присъствените форми на обучение. Във връзка с това следва да се постави акцент върху формите за самоподготовка с последваща проверка на знанията. Все по-активно и целенасочено трябва да се използват възможностите за провеждане на дистанционни обучения, в т. ч. и тези, които предлага ИДЕС. Показаните в различните форми на обучение резултати е необходимо в по-голяма степен да се имат предвид при атестирането на служителите.

Очакваното продължаване на дистанционната работа и през 2021 г. изисква търсенето на нови компенсаторни възможности за повишаване на мотивацията на служителите и контрол върху осъществяването на дейността.

2.4. Техническо и програмно осигуряване

През 2020 г. продължи работата за доизграждане, адаптиране и внедряване на информационните системи на комисията за събиране и обработка на данни за целите на анализ и оценка на риска и за наблюдение на пазара на одиторски услуги, вкл. за дейността на одитните комитети, както и за управление на дейностите по изпълнение на инспекции, разследвания и проверки и за обработка на данни за резултатите от надзорната дейност.

Във връзка с това:

- бяха актуализирани базите данни за регистрираните одитори, за изпълнените одиторски ангажменти, както и за основните характеристики на одитираните предприятия през 2019 г.;
- беше въведен модулът за генериране на извадки от одиторски практики за включване в годишния план за пълни инспекции, както и на одиторски ангажменти за проверка в рамките на отделните инспекции на базата на оценка на риска;
- на основата на наредба на комисията за условията и реда за съставяне и поддържане на регистър на регистрираните одитори се създаде публичен електронен регистър, който е в режим на свързаност с базата данни за одиторите;
- в изпълнение на наредба на комисията за условията и реда за съставяне и поддържане на регистър на одитните комитети в предприятията от обществен интерес се създаде електронен регистър на одитните комитети, свързан с базата данни за комитетите;
- бяха въведени възможностите за електронно подаване на изискуемите от ЗНФО уведомления до комисията от регистрираните одитори и одитните комитети, както и за годишно докладване на одитните комитети в съответствие с наредба на комисията за формата и съдържанието на годишните доклади за дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес;
- предприеха се допълнителни мерки за повишаване на сигурността на информационните системи на комисията.

Основен акцент в работата на комисията през 2020 г. бе преминаването към дистанционна форма на извършване на инспекциите. На основата на приета от комисията процедура за дистанционно извършване от КПНРО на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори се използваха

пълноценно възможностите на специализиран одитен софтуер за дистанционно осъществяване, управление и текущ контрол на качеството на инспекциите.

Бяха закупени лицензи за програмни продукти, осигуряващи сигурни конферентни връзки и обмен на данни в хода на инспекциите, а за по-големите одиторски компании се използваха възможностите на облачни технологии за обмен на данни и информация при осигуряване на висока степен на сигурност. С оглед спецификата на дистанционната работа се подмениха голяма част от ползваните от служителите мобилни апарати.

Перспектива:

През 2021 г. следва да продължи работата по надстрояването на съществуващите информационни системи, преди всичко по отношение на техните възможности за събиране и анализ на данни за състоянието на пазара на одиторски услуги и оценка на риска, в т.ч. за автоматизирано генериране на аналитична информация за целите на докладването на комисията пред Народното събрание, КЕОНО, както и за информирането на одиторите и одитните комитети за състоянието по ключови въпроси на дейността.

До края на годината трябва да бъде постигната пълна готовност за пряко електронно докладване пред комисията за извършени одити на отчети на предприятията от обществен интерес.

2.5. Финансово осигуряване

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 г. е одобрен бюджет на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в размер на 1 858 хил. лв. Комисията не формира собствени приходи.

Във връзка с обявеното извънредно положение в страната и по препоръка на Министерството на финансите, през 2020 г. комисията съществено реструктурира разходната част на своя бюджет с оглед подпомагане на борбата с пандемията. Беше реализирана икономия в размер на 77 хил. лв., като допълнително бе осъществен трансфер по бюджета на Министерство на здравеопазването от 11 хил. лв.. Така общият финансов принос на комисията за преодоляване на епидемиологичната обстановка възлезе на 88 хил. лв. или 5% от нейния бюджет.

Редуцирането на разходите в най-голяма степен засегна разходите за издръжка, в т.ч. за обучения, международната дейност, ползването на външни експерти и др. В съответствие с държавната политика за възнагражденията в държавната администрация се реализира известно увеличение на разходите за заплати и възнаграждения на персонала, като средното брутно месечно възнаграждения на експертните длъжности в основната дирекция „Инспекции и разследвания“ достигна 2031 лв.

При финансовия одит на Сметната палата за заверка на годишния финансов отчет на комисията за 2020 г. е изразено становище, че същият дава вярна и честна представа за финансовото състояние и имущество и е в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане, като изразеното мнение е немодифицирано.

Към 31.12.2020 г. КПНРО няма неразплатени задължения. Не са констатирани отклонения и слабости във функционирането на изградената система за финансово управление и контрол, поемането на задължения и извършването на разходи е в съответствие с принципите за законосъобразност, икономичност, ефикасност и ефективност (Табл.1).

Перспектива:

Приетият за 2021 г. бюджет на комисията адекватно осигурява нейното ефективно функциониране и развитие, но отново следва да се има предвид необходимостта от икономии, предвид развитието на пандемията. В средносрочна перспектива трябва да бъдат потърсени финансови възможности за компенсиране на допуснатите през 2020 г. и вероятно задълбочаващи се през 2021 г. дефицити, преди всичко в квалификацията на служителите, международните контакти и ползването на външни експерти. Все по-наложително става намирането на радикално решение за преодоляване на значителното изоставане на възнагражденията в комисията от равнището на възнагражденията в сектора на одиторските услуги.

Табл. 1

Изпълнение на бюджета на КПНРО за 2020 г. (хил. лв.)

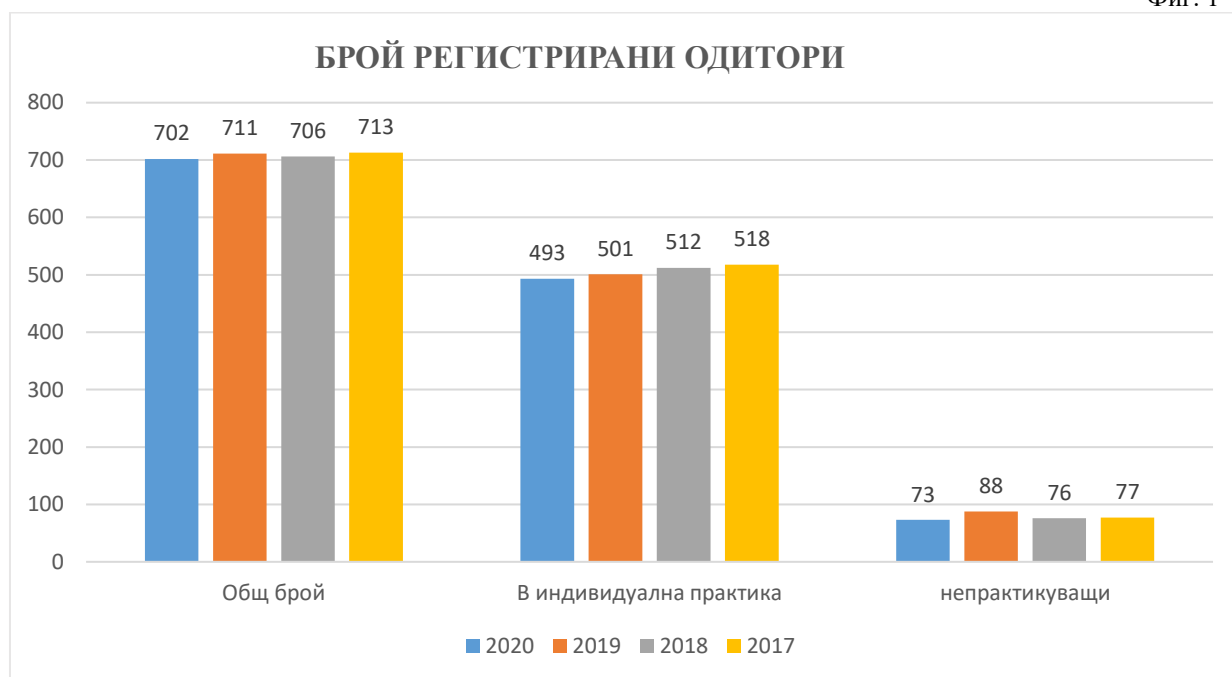
ПАРАГРАФ ВИД РАЗХОД	БЮДЖЕТ 2020	УСВОЕНИ СРЕДСТВА 2020	ОСТАТЪК 31.12.2020
§ 01. Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	1 002	997	5
§ 02. Други възнаграждения и плащания за персонала	186	169	17
§ 05. Осигурителни вноски за работодатели	235	234	1
§ 10. Издръжка	399	346	53
§ 52. Придобиване на ДМА и основен ремонт	12	11	1
§ 53. Придобиване на НМДА и основен ремонт	2	2	0
§ 46. Членски внос	22	22	0
О Б Щ О:	1 858	1 781	77

III. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ

3.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара

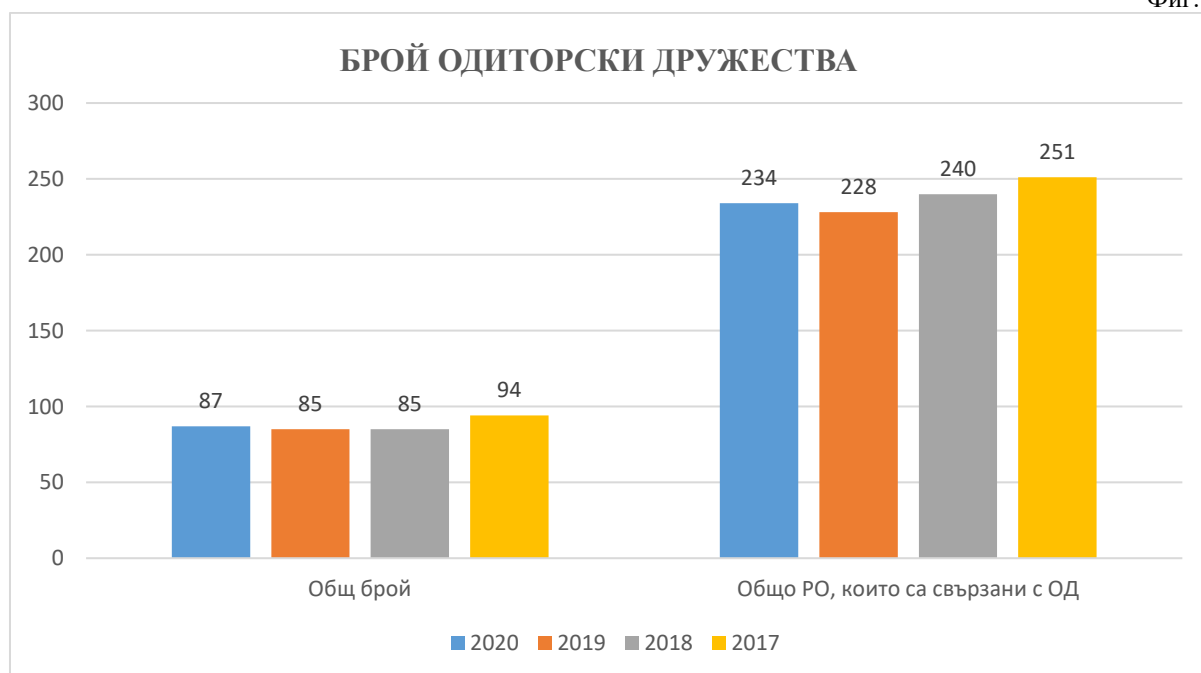
Към 31.12.2020 г. общия брой на регистрираните одитори (физически лица) е 702, като 493 (70 на сто) от тях са практикували в рамките на индивидуални практики. Броят на непрактикуващите е 73. През последните четири години няма съществени промени, както в числеността на регистрираните одитори, така и в броя на практикуващите в индивидуални практики и непрактикуващите (фиг.1).

Фиг. 1

Броят на регистрираните одиторски дружества към края на 2020 г. е 87. Общата численост на регистрираните одитори (физически лица), свързани с одиторските дружества е 234 или 33¹ на сто от общия брой практикуващи одитори. През последните четири години няма съществена динамика в броя на одиторските дружества. Има известно намаление (7 на сто) на одиторите, свързани с одиторски дружества (фиг.2).

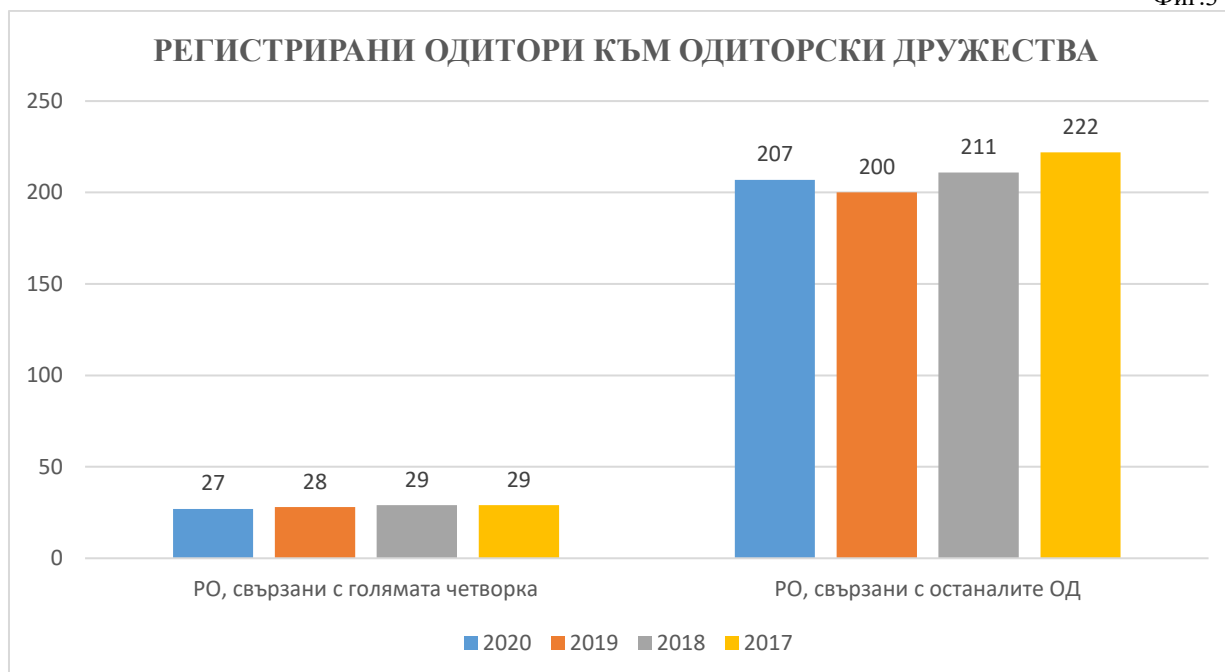
Фиг. 2

¹ Сборът от процентите на одиторите в индивидуални практики и в одиторски дружества е по-голям от сто, тъй като някои от одиторите съвместяват двете форми.

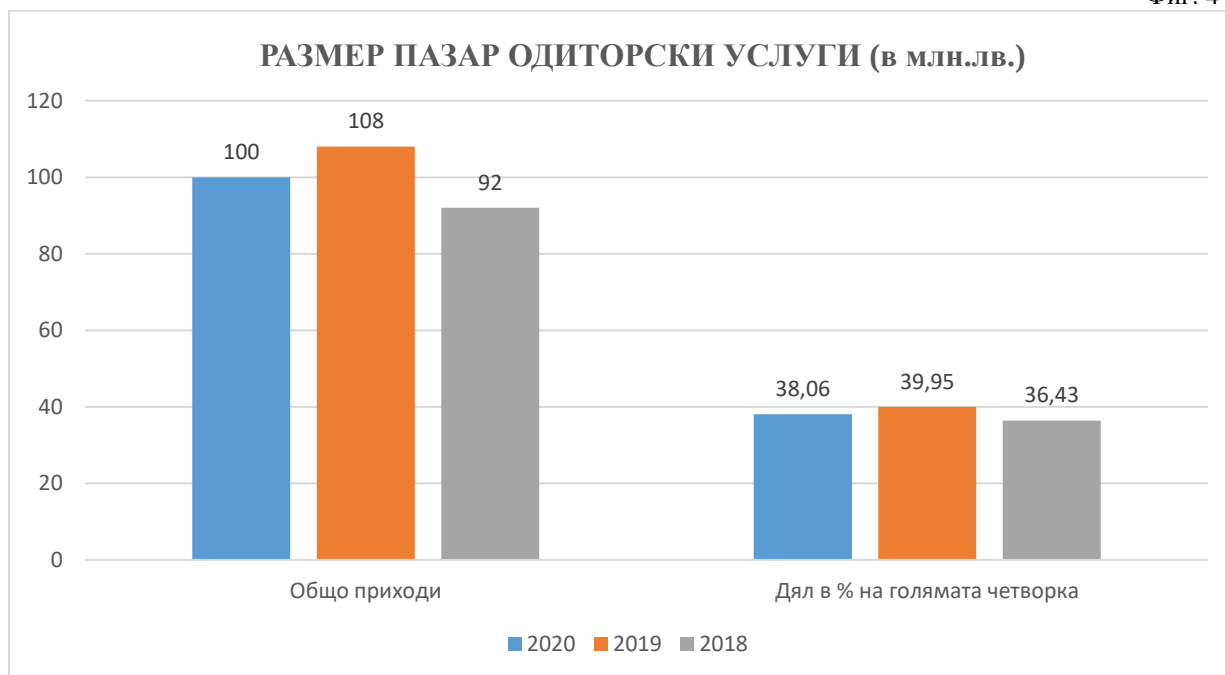
От 234 регистрирани одитори, свързани с одиторски дружества, 27 (12 на сто) работят в „голямата четворка“ („Делойт одит“ ООД, „Прайсуотърхаускупърс одит“ ООД, КПМГ одит“ ООД и „Ърнст и Янг одит“ ООД), като няма съществена промяна през последните четири години (фиг.3).

Фиг.3

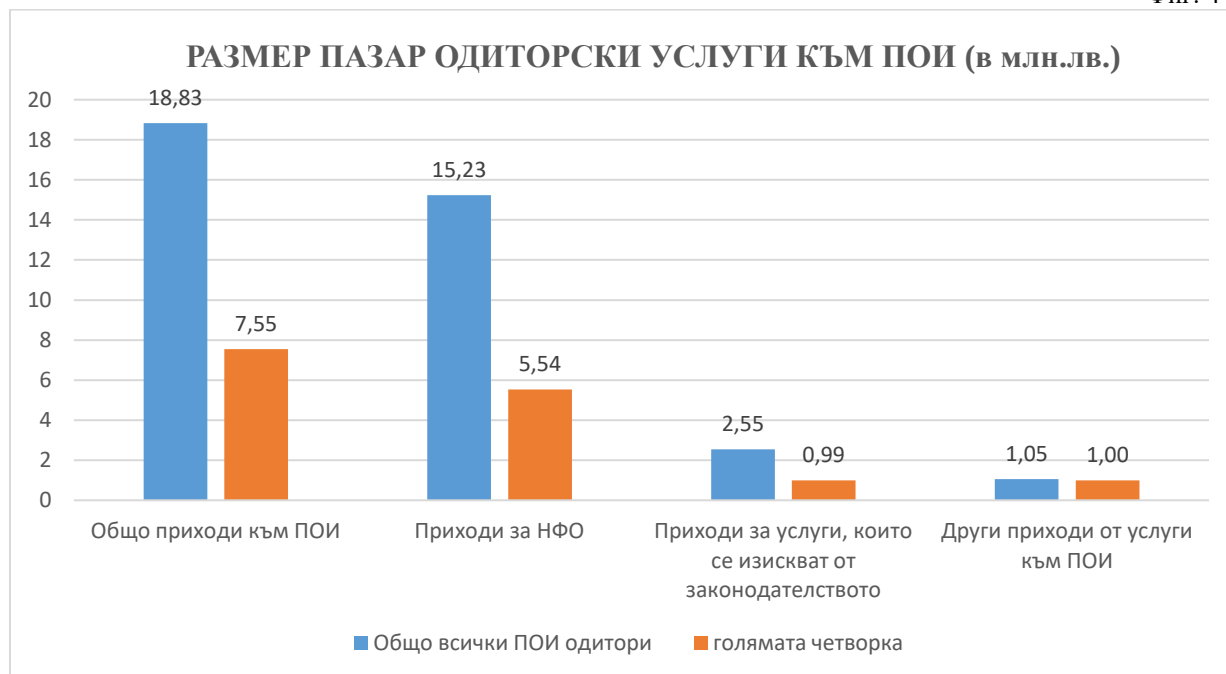
Общият размер на пазара на одиторски услуги в страната през 2020 г. е около 100 млн. лв., като е налице намаление с 8 млн. лв. в сравнение с 2019 г., или с около 7 на сто. От тях около 38 млн. лв. или около 38 на сто са реализирани от одиторските дружества от „голямата четворка“. През последните три години се наблюдава минимална динамика, както в общия размер на пазара на одиторски услуги, така и в относителния дял в него на „голямата четворка“, като по-скоро е налице стабилизация (фиг.4).

Фиг. 4

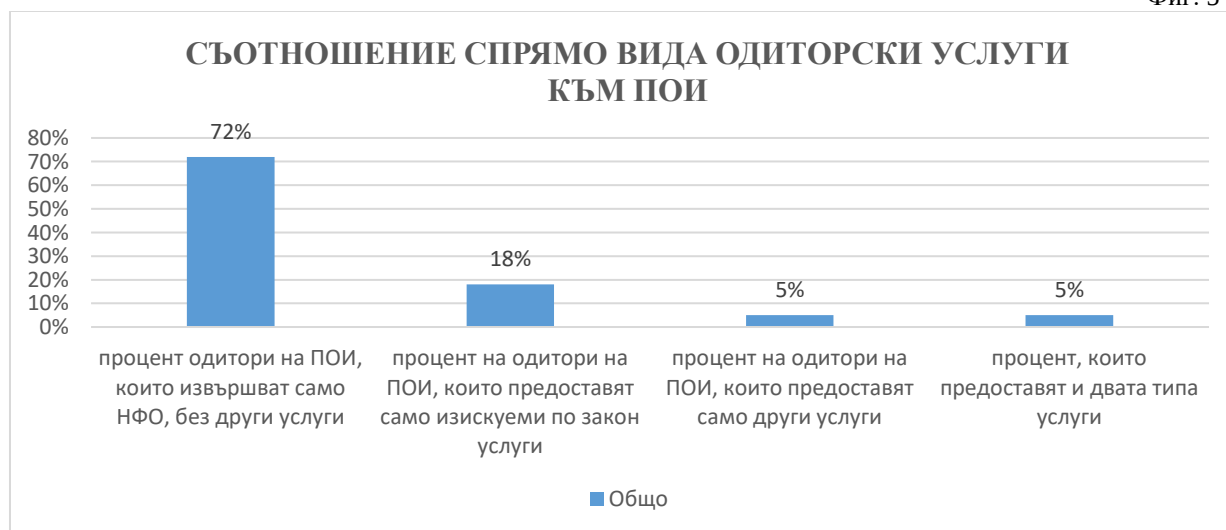
Общият размер на приходите на регистрираните одитори от одиторски услуги на предприятията от обществен интерес е около 19 млн. лв., от които близо 8 млн. лв. или 42 на сто са реализирани от дружествата на „голямата четворка“. Преобладаващата част от тези приходи са възнаграждения за независим финансов одит (81 на сто), както и от свързани с одита услуги, които се изискват от законодателството (14 на сто). Само 5 на сто от приходите се формират от други разрешени от законодателството услуги (фиг.4).

Фиг. 4

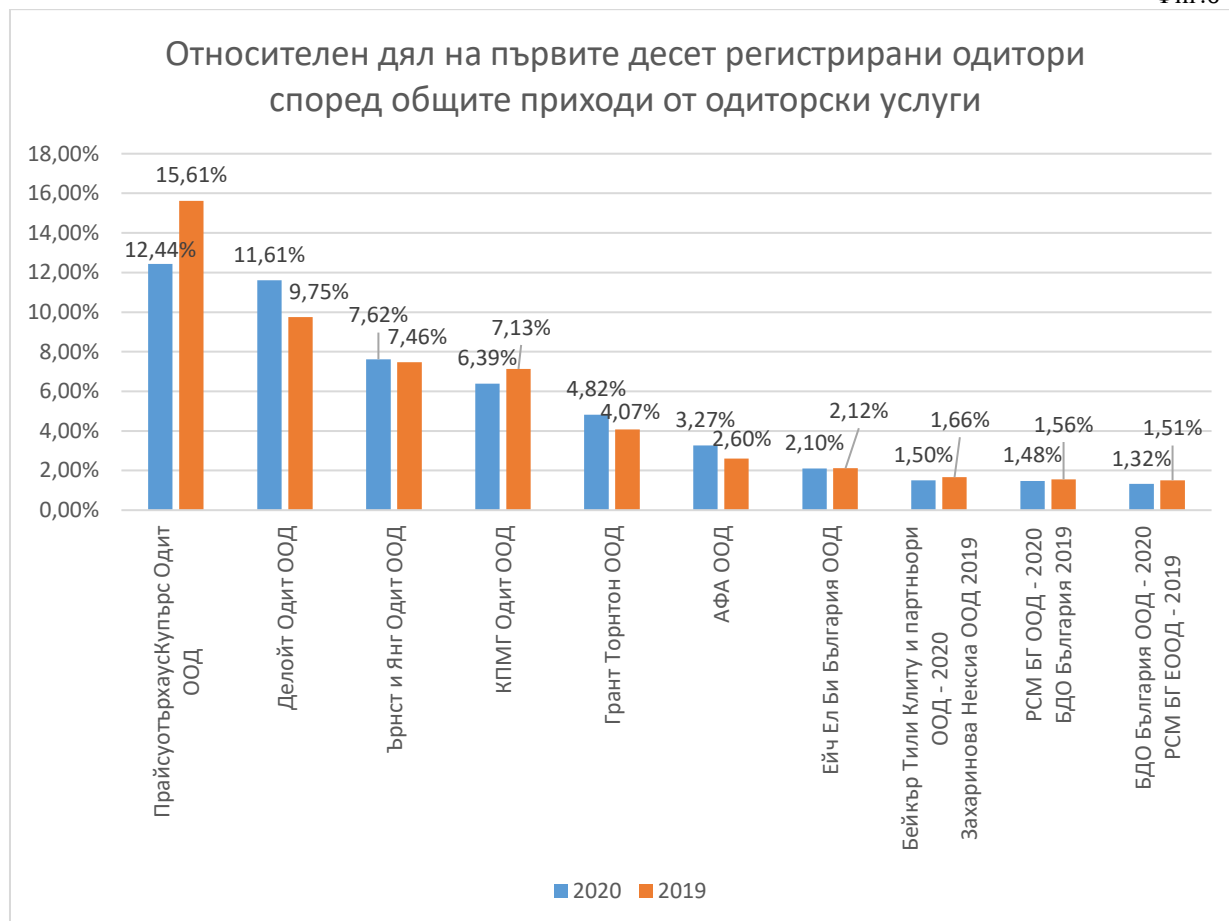
В резултат на последователното прилагане на общоевропейската политика, в т.ч. на изискванията на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета, е налице приемливо равнище на предлагането на допълнителни услуги от одиторите на предприятия от обществен интерес и свързани с тях лица за техните клиенти. Установен е строг законов механизъм за контрол от страна на КПНРО и одитните комитети върху разрешаването на допълнителните услуги, като през 2020 г. за целта е изградена подходяща електронна информационна система (фиг.5).

Фиг. 5

В общите приходи от одиторски услуги най-висок относителен дял имат дружествата от „голямата четворка“, като лидерската позиция за 2020 г. отново е на „Прайсуотърхаускупърс Одит“ ООД, но при известно намаление на неговия пазарен дял. В сравнение с предходната 2019 г., в първите десет по приходи от одиторски услуги регистрирани одитори, не са настъпили размествания в подреждането на първите шест дружества, като разместванията се отнасят до включването на „Бейкър Тили Клиту и партньори“ ООД и отпадането на „Захаринова Нексия“ ООД (фиг.6).

Фиг.6

По данни на Европейската комисия от 2021 г. за периода 2015-2018 г., относно пазара на одиторски услуги в ЕС, България е далеч от средното равнище на пазарни концентрации, като през 2018 г. около 80% от приходите от одиторски услуги в ЕС са реализирани от „голямата четворка“ (за България през 2020 г. е 38%). Относителният дял на приходите от одити на ПОИ на одиторите от „голямата четворка“ средно за ЕС е над 90% (за България през 2020 г. е малко над 40%). От тази гледна точка, България не е носител на системен риск от господстващо положение на „голямата четворка“ на пазара на одиторски услуги. Дори е допустимо известно увеличаване на нейната пазарна концентрация, предвид предлагането по правило на по-високо качество на услугите.

Перспектива:

През 2021 г. КПНРО да конкретизира в по-голяма степен своя контрол върху обхвата и съдържанието на предлаганите и реализирани от регистрираните одитори и свързаните с тях лица на допълнителни услуги за клиентите на извършвани от тях задължителни финансови одити. Последователно да бъдат проследявани и анализирани

тенденциите в развитието на пазарните концентрации, като фактор за системен риск на пазара на одиторски услуги.

3.2. Ангажменти за задължителен финансов одит

През 2020 г. в страната са изпълнени общо 14 282 ангажмента за задължителен финансов одит. В сравнение с предходната 2019 г., изпълнените ангажменти са с 2104, или с 13 на сто по-малко. Намалението се дължи на направени в края на 2018 г., по инициатива на АИКБ, промени в Закона за счетоводството (фиг.7).

Фиг.7

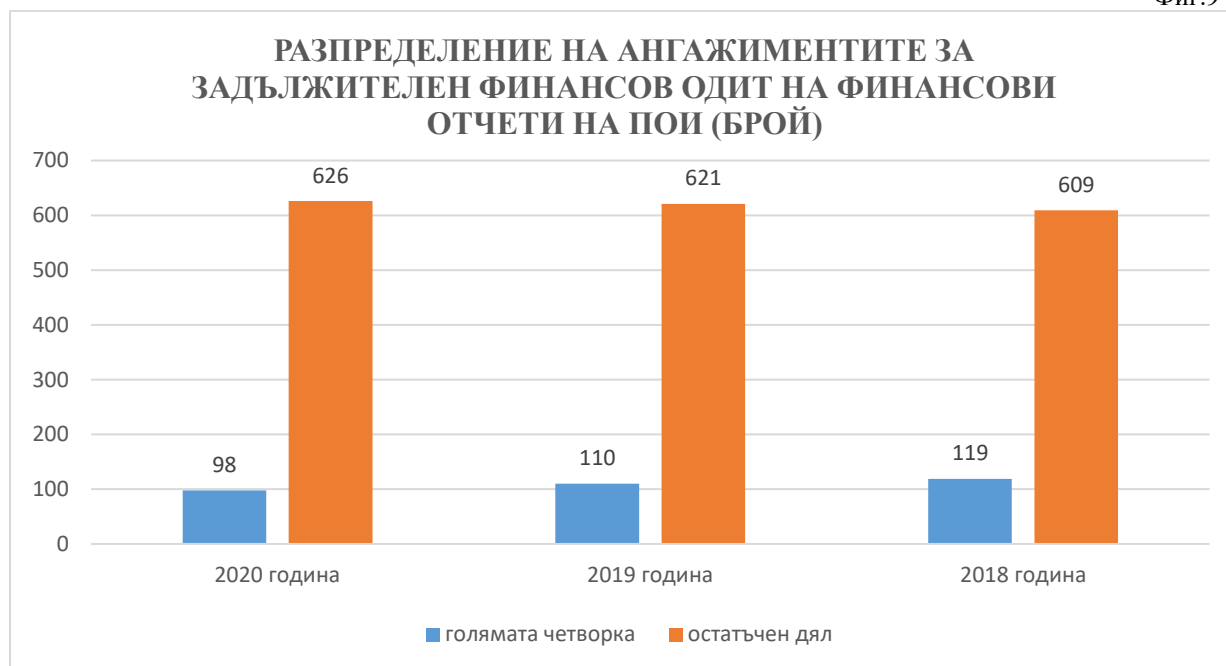
Няма съществена промяна в броя и относителния дял на ангажментите на „голямата четворка“ (фиг.8).

Фиг. 8

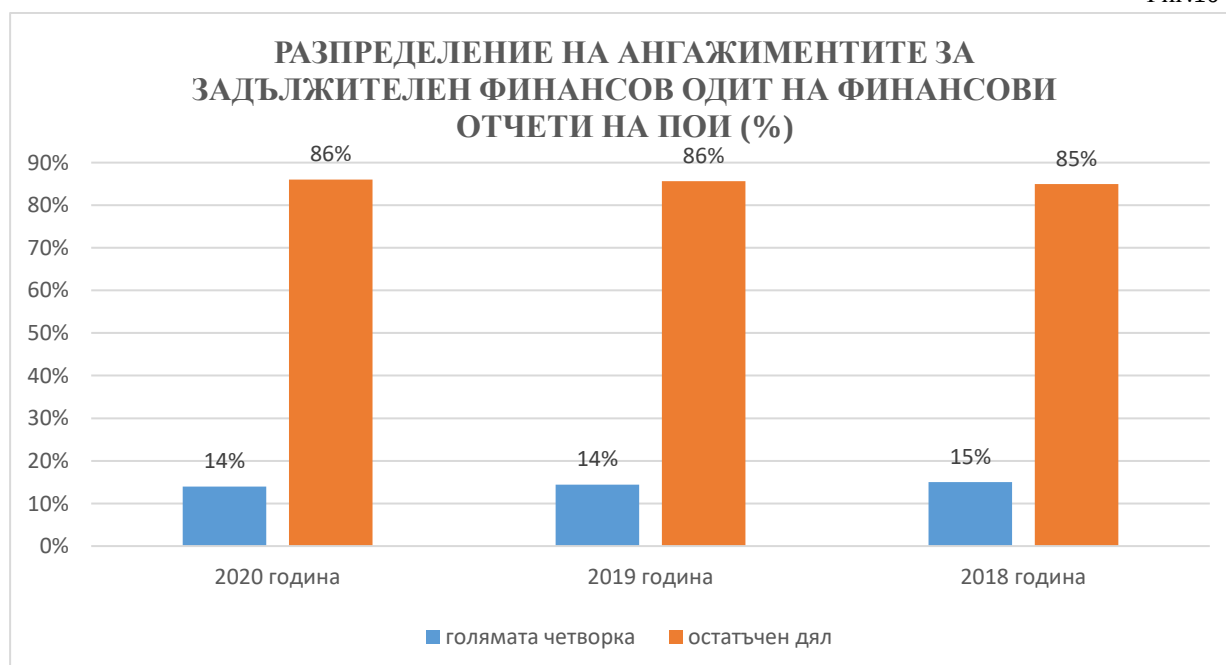
През 2020 г. са изпълнени 724 ангажимента за задължителен финансов одит на отчети на предприятия от обществен интерес, като няма съществена промяна в сравнение с предходната година (731 ангажимента) (фиг.9).

Фиг.9

Няма съществена промяна в броя и относителния дял на изпълнените ангажименти към предприятия от обществен интерес от „голямата четворка“ (фиг.10).

Фиг.10

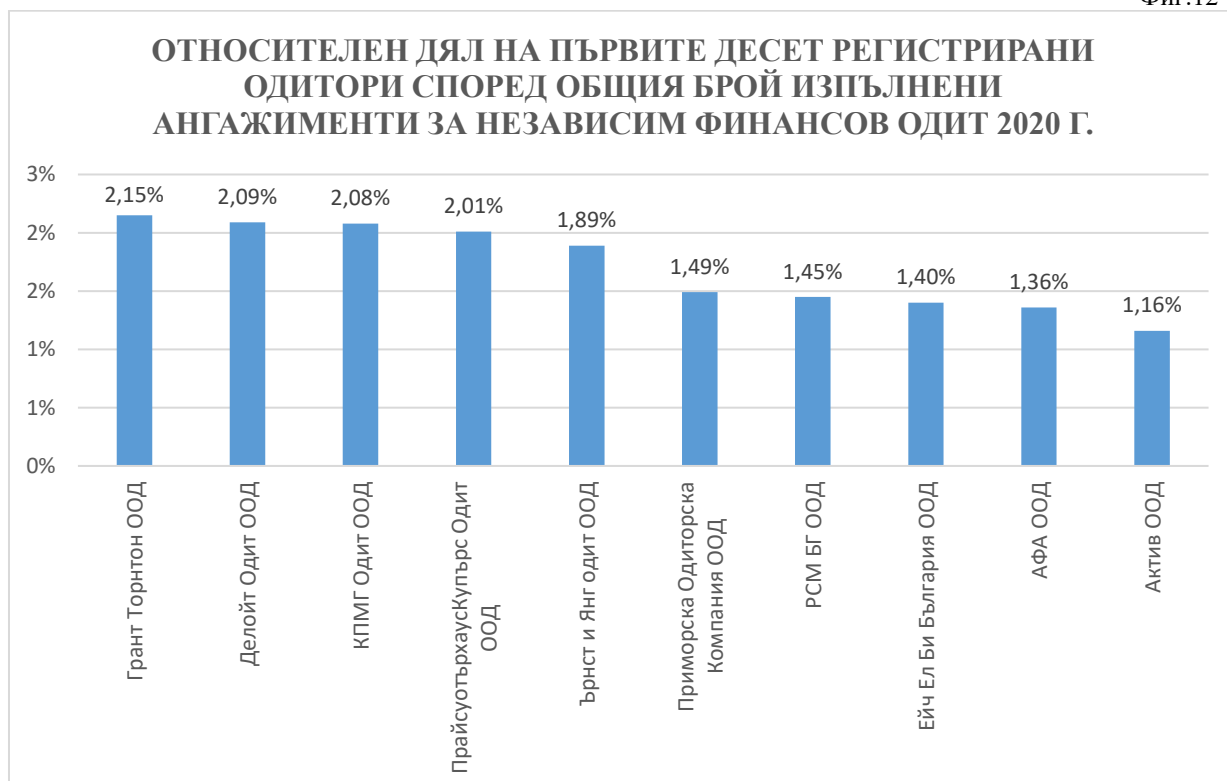

През последните три години е налице стабилизиране на относителния дял на „голямата четворка“ в броя на съвместните финансови одити на ПОИ от финансовия сектор на равнища, които не индикират наличието на системен риск (фиг.11).

При относителните дялове на първите десет регистрирани одитори според броя изпълнени ангажменти за независим финансов одит отново е налице водеща роля на „голямата четворка“ (около 8 на сто), но тя е в пъти по-малка, отколкото при общите приходи от одиторски услуги (около 38 на сто), което се дължи както на по-високите ценови равнища на „четворката“, така и на извършваните от тях допълнителни услуги. Освен „голямата четворка“, с високи относителни дялове сред първите десет се включват както представители на по-малки международни одиторски мрежи („Грант Торнтон“ ООД, „Приморска одиторска компания“ ООД, „РСМ БГ“ ООД, „Ейч Ел Би България“ ООД), така две местни одиторски дружества („АФА“ ООД и „Актив“ ООД) (фиг.12).

Фиг.12

При разпределението на общия брой изпълнени ангажменти за независим финансов одит на отчетите на предприятия от обществен интерес е налице още по-голяма диверсификация между първите десет регистрирани одитори, като дори лидерската роля се заема от дружества извън „голямата четворка“ (фиг.13).

Фиг.13

Перспектива:

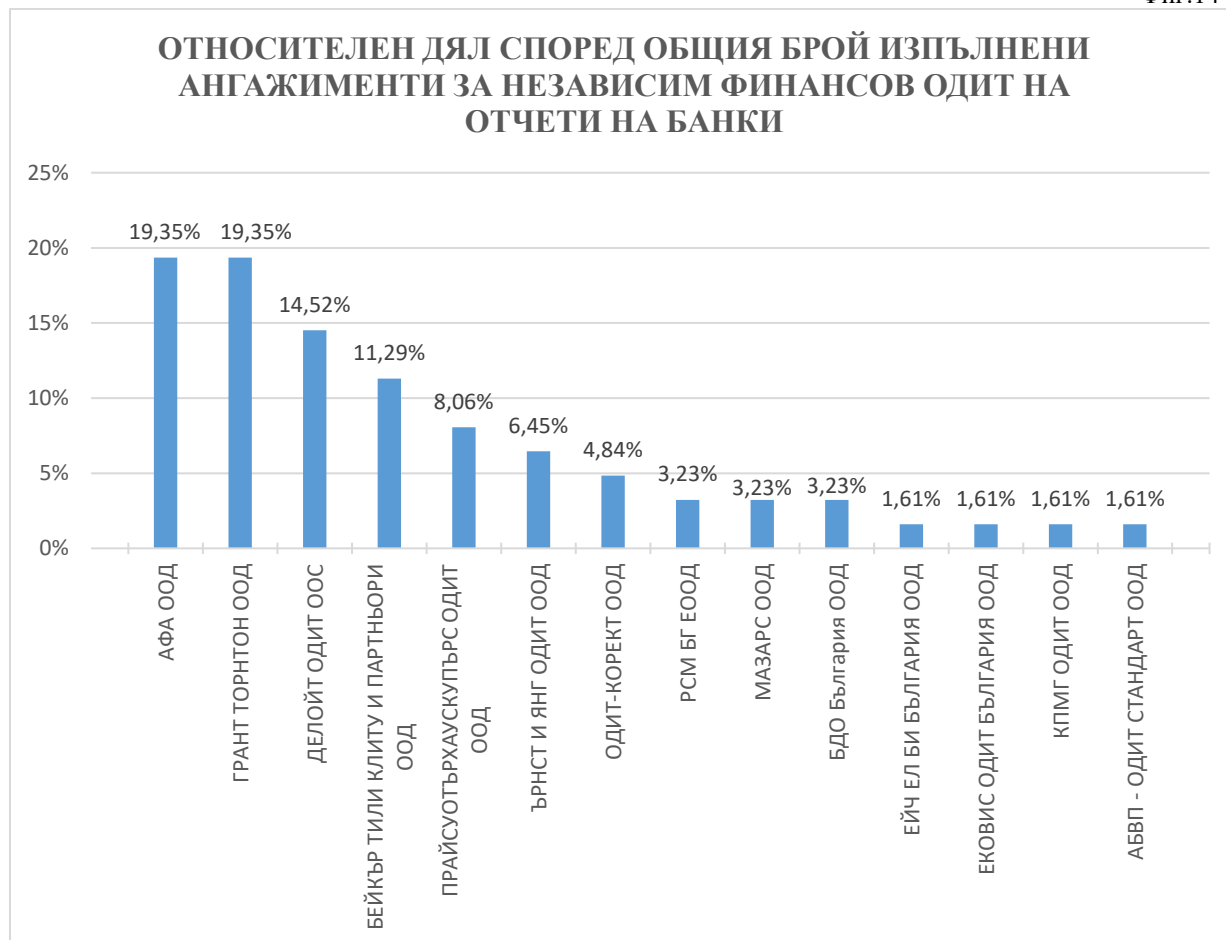
През 2021 и следващите години надзорът на КПНРО върху качеството на дейността на регистрираните одитори следва в по-голяма степен да се фокусира както върху дружествата от голямата четворка, така и върху дружества от по-малките международни мрежи и местните дружества със значимо пазарно присъствие в страната. Следва обстойно да бъде проучено влиянието на ценовата конкуренция като фактор за негативно развитие на пазара, предвид качеството на одиторските услуги. Следва да бъде проследявано, толерирано и насърчавано прилагането на мерки за повишаване на капацитета на дружествата извън „голямата четворка“, които извършват одити към ПОИ.

3.3. Одити във финансовия сектор

Финансовите отчети на банки, застрахователи, пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове са предмет на съвместен одит от двама регистрирани одитори, поради което в представените в този раздел данни всеки одитен ангажимент се отчита отделно и за двамата одитори.

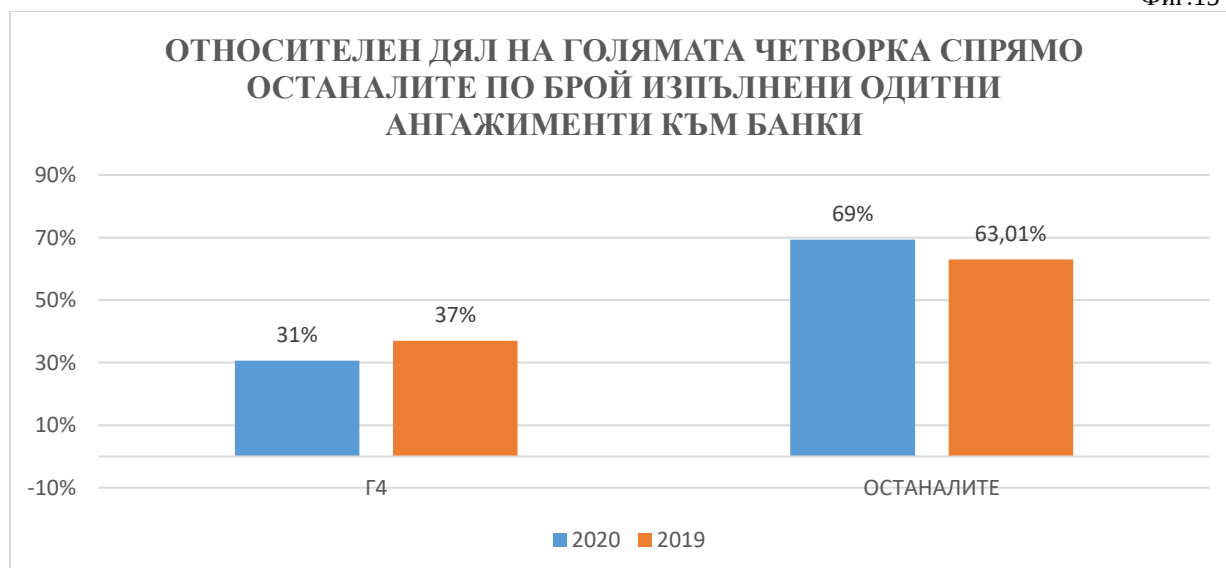
При одитите на финансови отчети на банки е налице концентрация от над 10 на сто за 4 одиторски дружества, като техният общ относителен дял е около 65 на сто от всички одити на банкови отчети. Три от тези дружества не са от групата на „голямата четворка“ (фиг.14).

Фиг.14

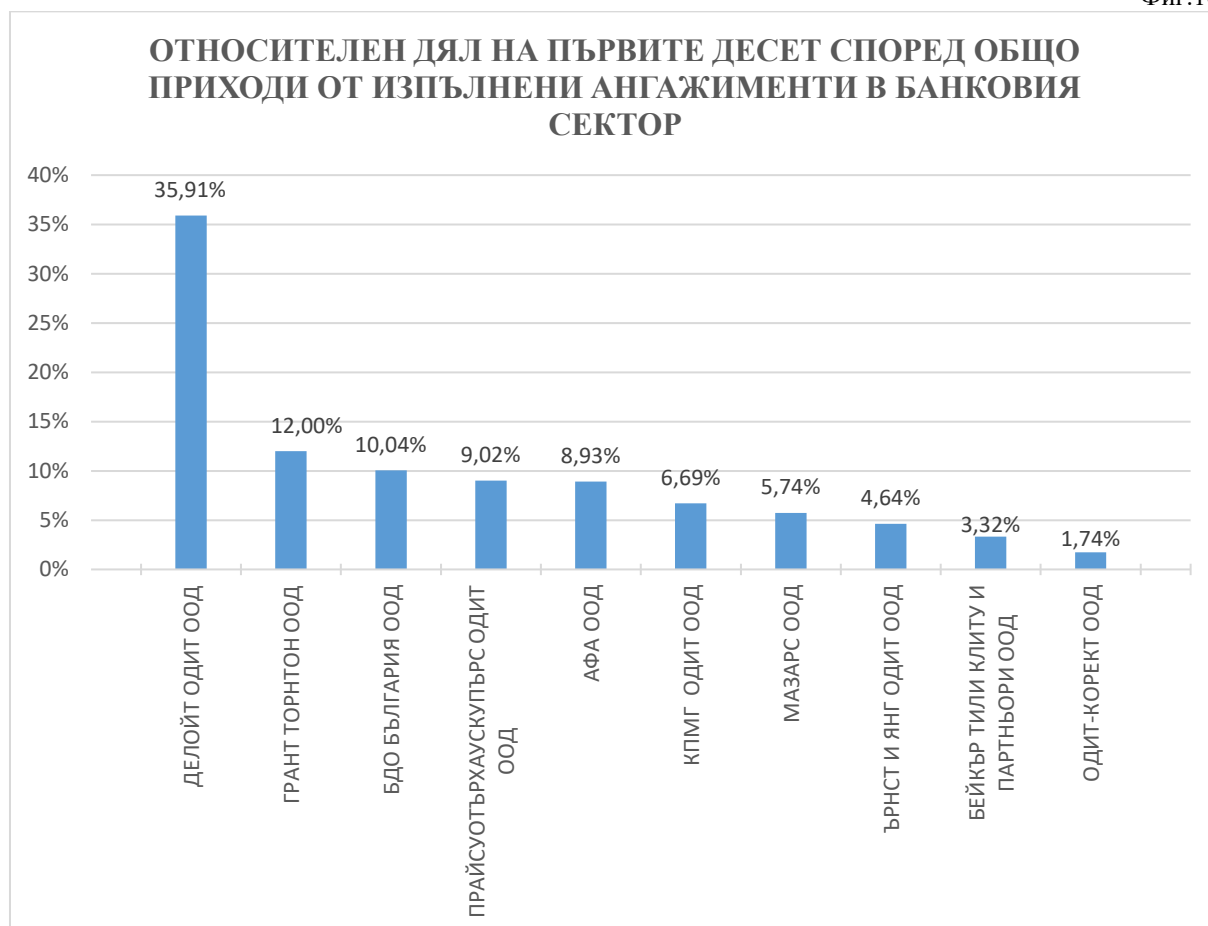
Относителният дял на дружествата от голямата четворка по брой изпълнени ангажименти за задължителен финансов одит на банки за 2020 г. намалява до 31 на сто при 37 на сто за 2019 г. (фиг.15).

Фиг.15

Значително по-високо е равнището на концентрация на приходите от одиторски услуги в банковия сектор. Три дружества имат пазарни дялове от над 10 на сто, като силно се откроява лидерството на „Делойт одит“ ООД (пазарен дял от 36 на сто). Другите две дружества не са от голямата четворка. Относителният дял на водещите три одиторски дружества е 58 на сто (фиг.16).

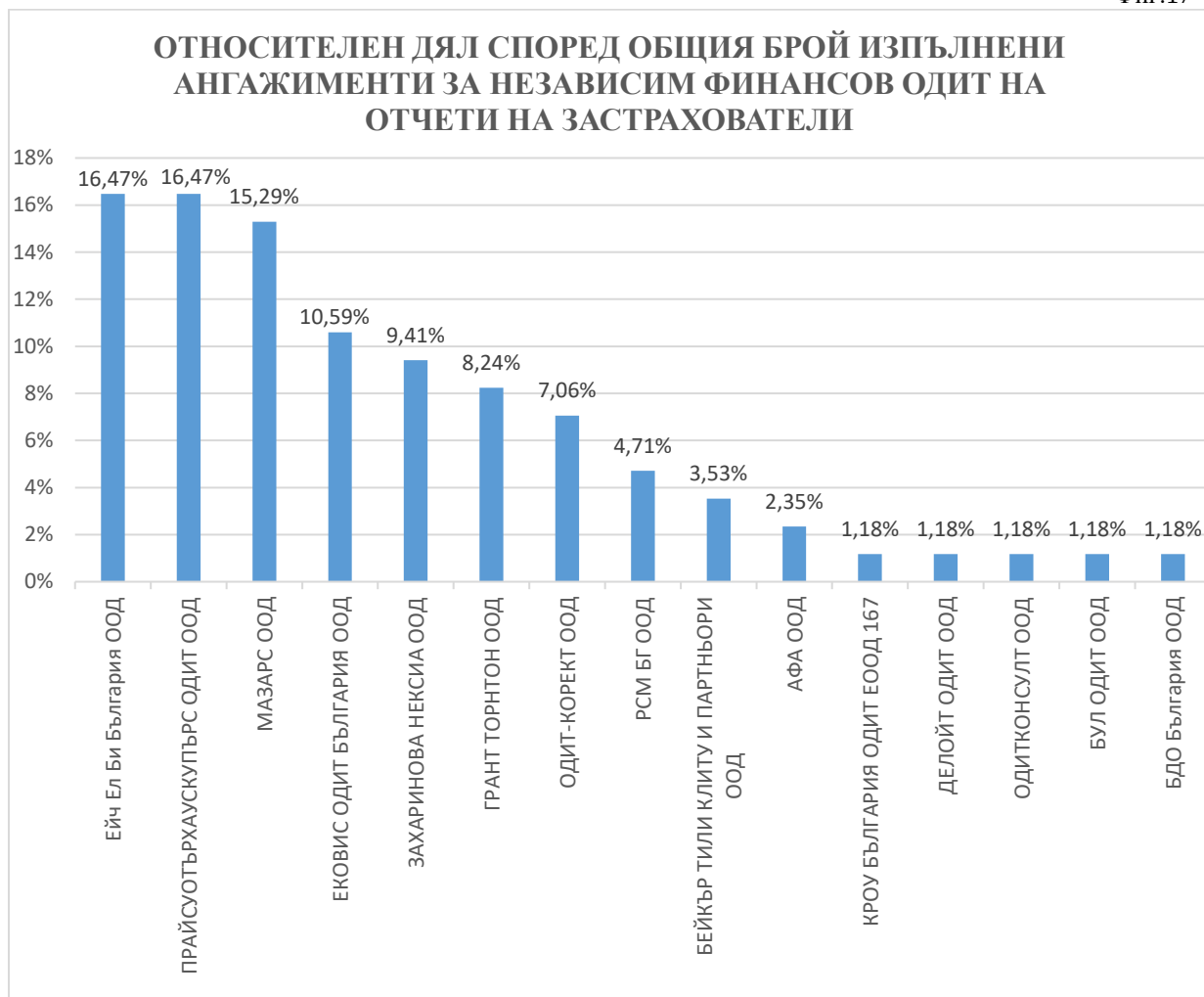
Фиг.16

„Голямата четворка“ запазва висок за страната относителен дял на приходите от одиторски услуги в банковия сектор (56 на сто от общите приходи), но той е под средноевропейското равнище на концентрация.

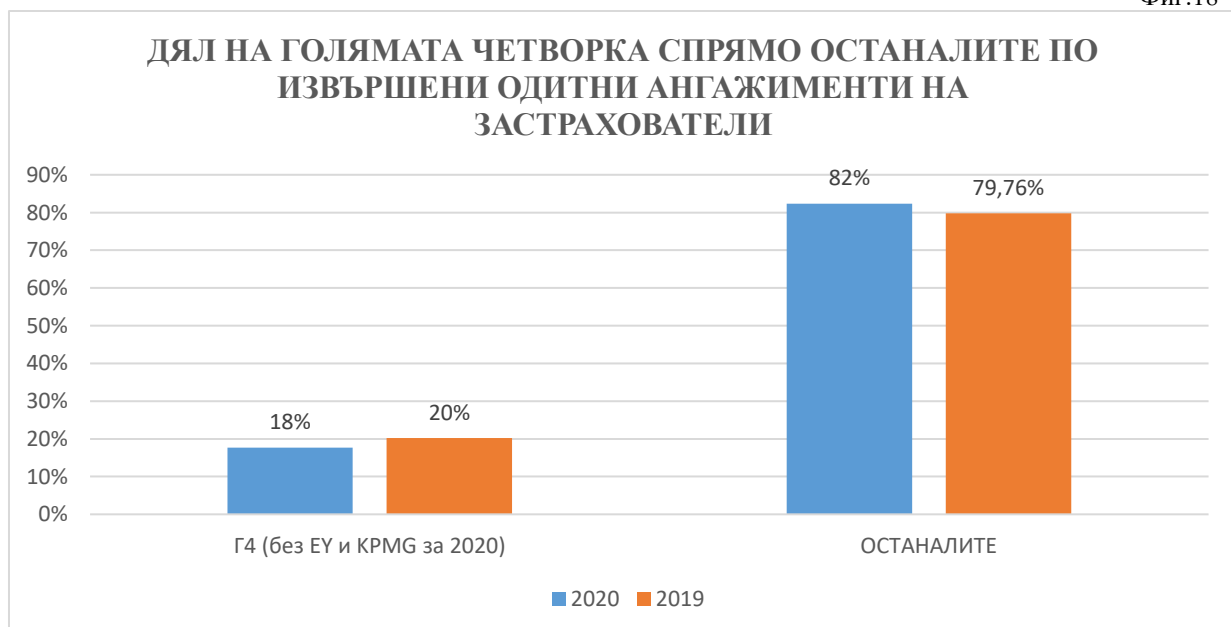
При одитите на финансови отчети на застрахователи през 2020 г. над 10 на сто от общия брой ангажменти за задължителен финансов одит са изпълнени от четири дружества, като едно е от „голямата четворка“. Техният общ пазарен дял е 59 на сто от изпълнените одити (фиг.17).

Фиг.17

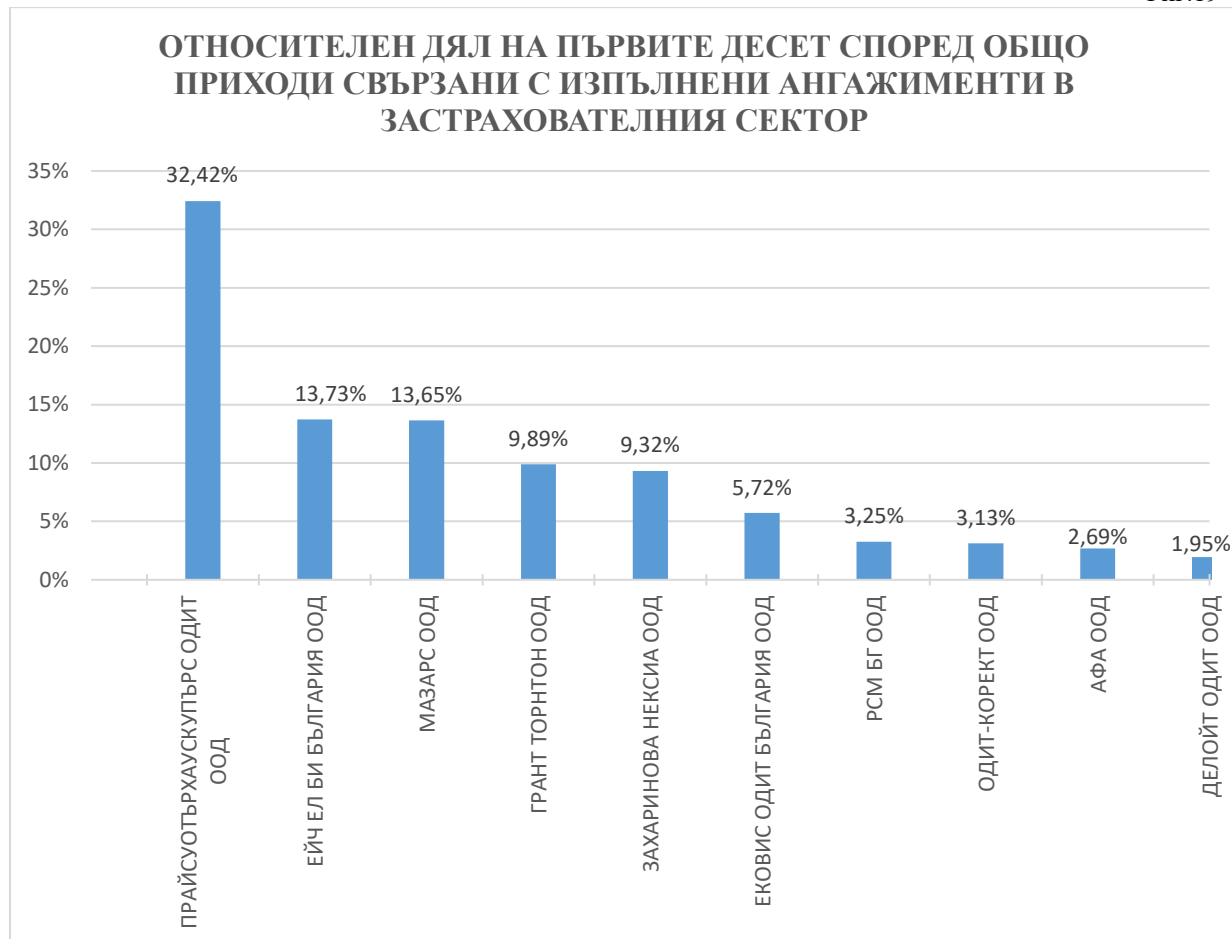
През 2020 г. е налице минимално намаление от 2 на сто на относителния дял на „голямата четворка“ в общия брой извършени одити на отчети на застрахователи (фиг.18).

Фиг.18

Подобно на банковия сектор, и при застрахователите е налице различна картина на разпределението на пазара на база на общи приходи от одиторски услуги. Водеща роля с концентрации от по над 10 на сто имат три дружества, като едно е от „голямата четворка“. Техният общ пазарен дял е от 60 на сто. Откроява се лидерската позиция на „Прайсуотъхаускупърс“ ООД с 32 на сто (фиг.19).

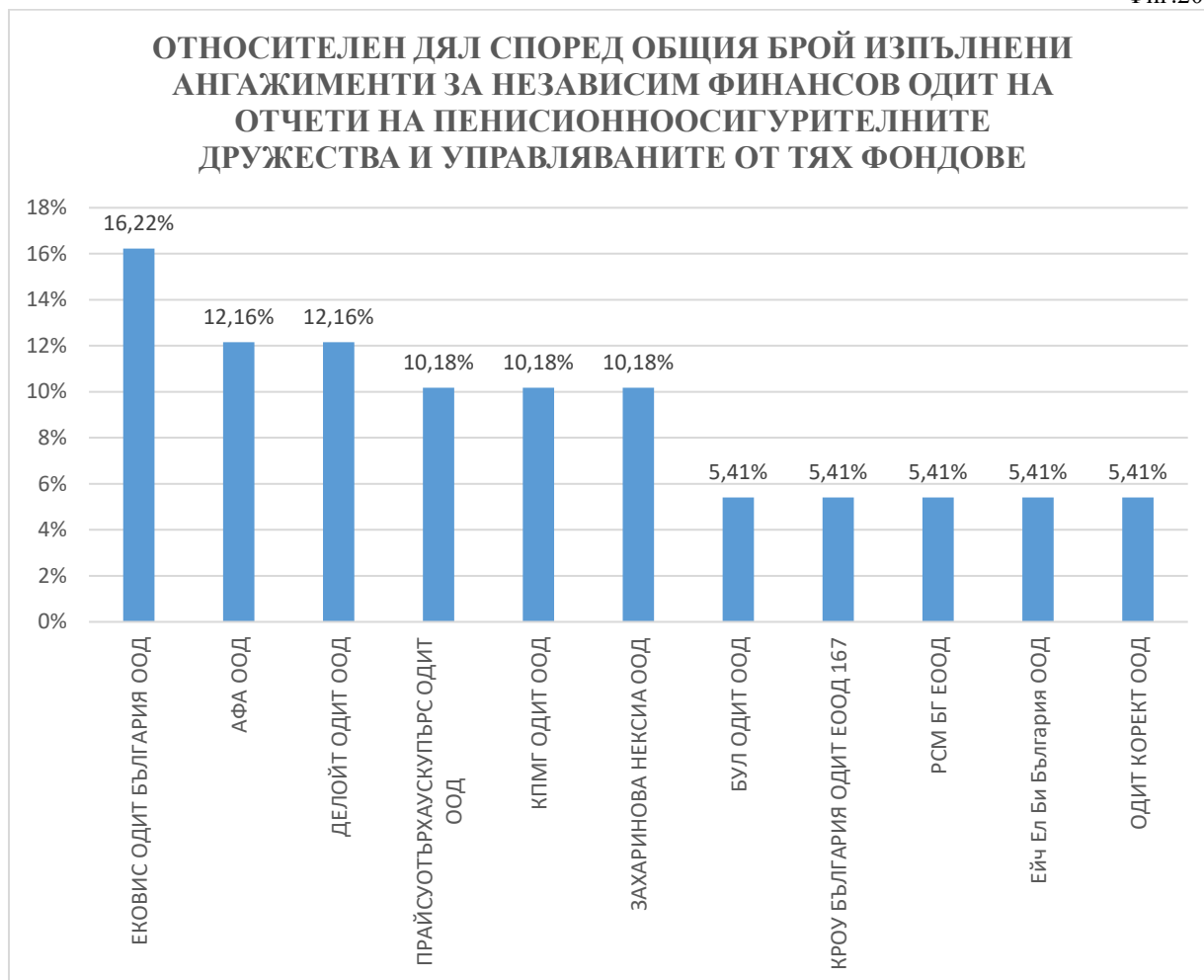
Фиг.19

На база общи приходи от одиторски услуги в застрахователния сектор, „голямата четворка“ има сравнително ниско пазарно присъствие (около 35 на сто), като две от дружествата отсъстват от пазара.

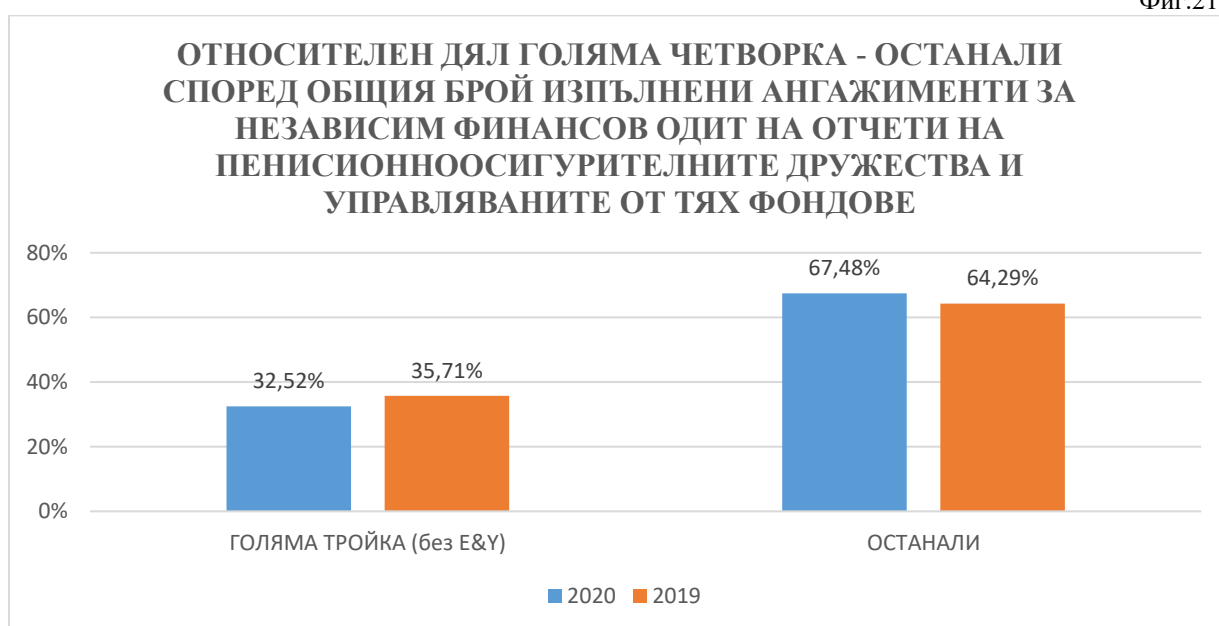
При задължителните финансови одити на отчети на пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове е налице по-голяма диверсификация на броя изпълнени одитни ангажименти по водещите за сектора одиторски дружества. Шест дружества са с пазарни дялове над 10 на сто, като три от тях са от „голямата четворка“. Техния общ пазарен дял е около 71 на сто. Лидерската позиция не е на дружество от „четворката“ (фиг.20).

Фиг.20

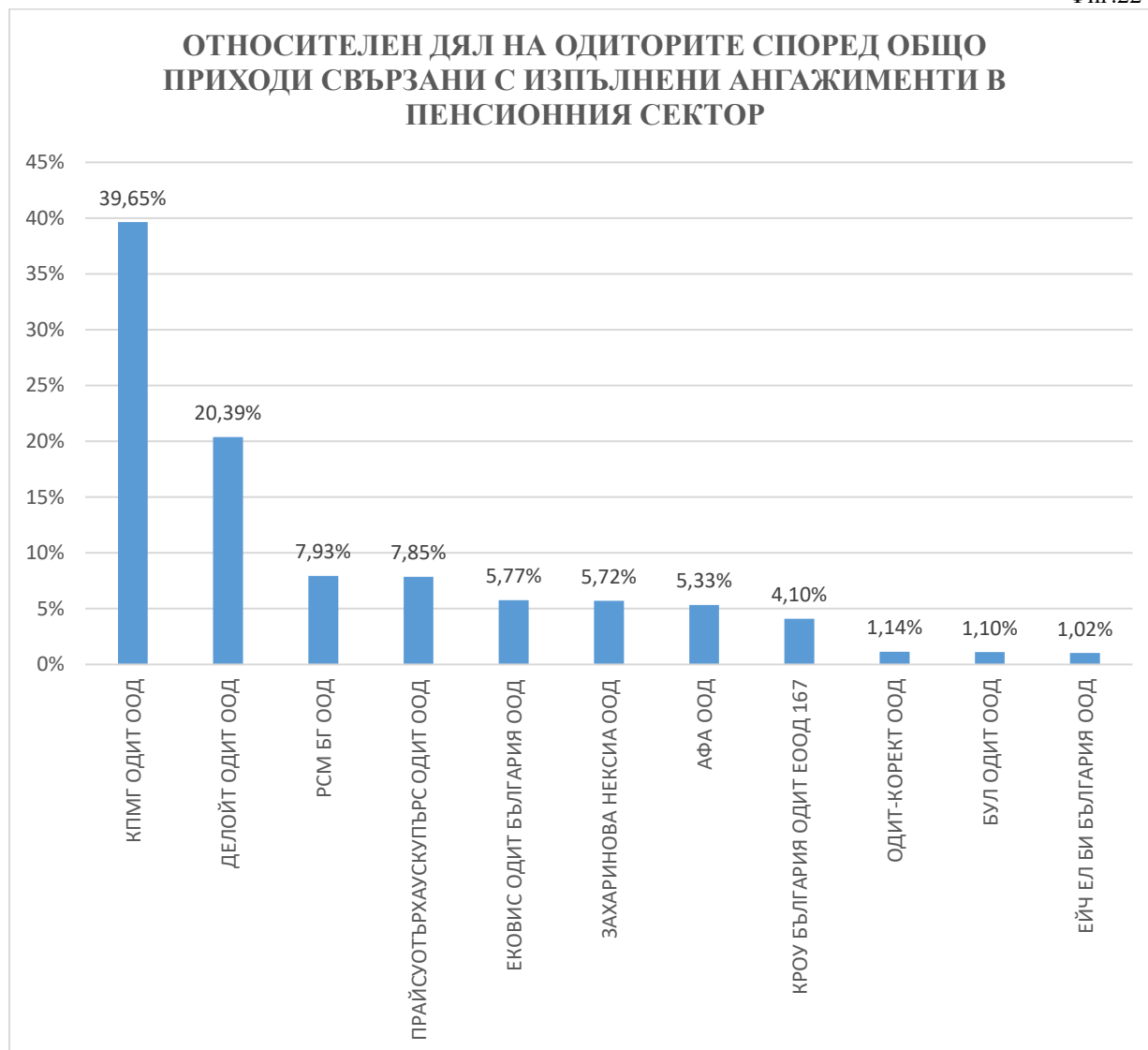
През 2020 г. пазарният дял на „голямата четворка“ в сектора намалява минимално с 3 процентни пункта и достига 32 на сто (фиг.21).

Фиг.21

Разпределението на пазара на база общи приходи от одиторски услуги, подобно на банковия и застрахователния сектор, отново съществено се различава от разпределението на база брой ангажименти. Пазарни концентрации от над 10 на сто имат две дружества от голямата четворка. Общият им пазарен дял възлиза на около 60 на сто. Откроява се лидерската позиция на „КПМГ одит“ ООД с около 40 на сто (фиг.22).

Фиг.22

Общото равнище на концентрация на „голямата четворка“ (без участието на едно от дружествата) в пенсионния сектор е около 68 на сто, което е значително по-високо от тези в банковия и застрахователния сектор, но е под средноевропейските равнища.

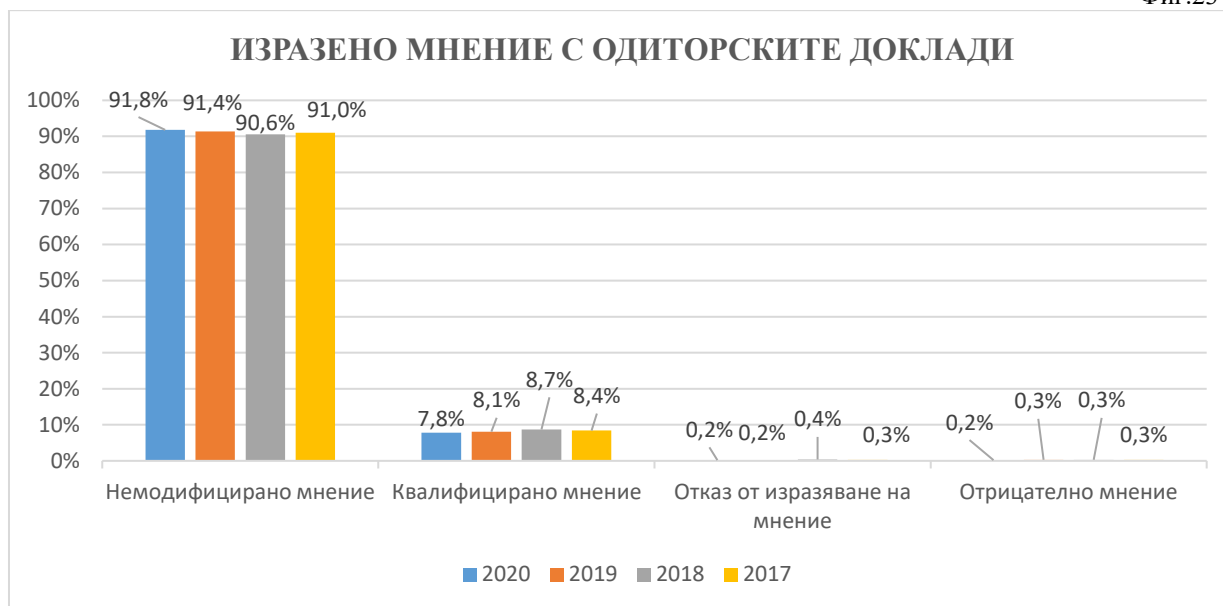
Перспектива:

При инспекциите на съвместно изпълнените одитни ангажименти през 2021 г. КПНРО да идентифицира и обсъжда с одиторите възможностите за по-балансирано разпределение на работата по ангажиментите. През 2021 г. и следващите години комисията да осъществи програма за мащабни тематични инспекции на одитите в банковия, застрахователния и пенсионноосигурителния сектор. Инспекциите да бъдат планирани и осъществени във взаимодействие с БНБ и КФН. Да продължи проследяването и изследването на пазарните концентрации във финансовия сектор.

3.4. Одиторски мнения

През последните четири години няма съществени промени в структурата на изразените одиторски мнения в докладите на одиторите. През 2020 г. са издадени одиторски мнения, както следва: 91.8 на сто – немодифицирани, 7.8 на сто – квалифицирани, 0.2 на сто – откази от изразяване на мнения, 0.2 на сто – отрицателни мнения (фиг.23).

Фиг.23

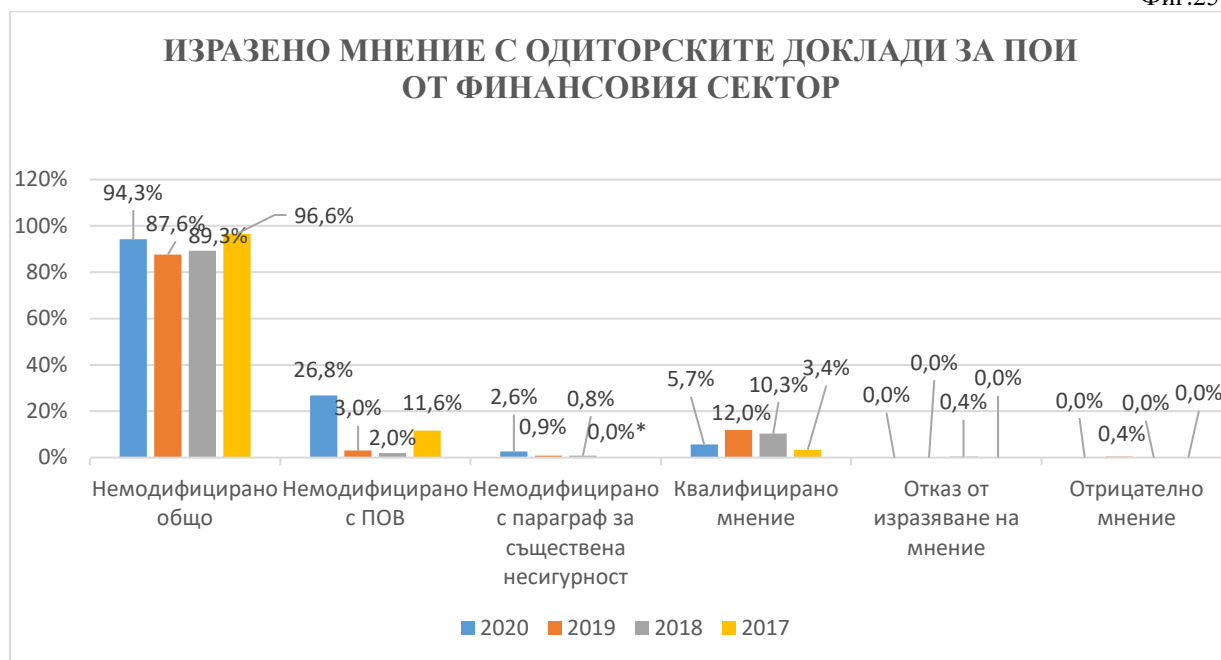
През 2020 г. е налице заслужаваща внимание промяна в структурата на изразените мнения по финансовите отчети на предприятията от обществен интерес. В сравнение с 2019 г., с около 4 на сто намалява относителният дял на квалифицираните мнения за сметка на немодифицираните. При немодифицираните мнения има съществен ръст на тези с параграфи за обръщане на внимание (с около 24 на сто) (фиг.24).

Фиг.24

Промяната в структурата на одиторските мнения през 2020 г., относно отчетите на ПОИ, е ясно изразена и при мненията относно отчетите на ПОИ от финансовия сектор. Изразените квалифицирани мнения намаляват с около 6 на сто, за сметка на немодифицираните. В рамките на немодифицираните мнения отново рязко се увеличава относителния дял на немодифицираните мнения с параграфи за обръщане на внимание (с 24 на сто) (фиг.25).

Фиг.25

Перспектива:

Променената структура на одиторските мнения през 2020 г., в сравнение с предходната година, относно финансовите отчети на ПОИ (вкл. на тези от финансовия сектор), налага в процеса на инспекциите през 2021 г. специално да бъдат изследвани мненията с параграфи за обръщане на внимание и за съществена несигурност, с оглед на възможността това да са случаи на „прикрити“ квалифицирани мнения. Комисията следва по-решително да въздейства върху органите на ИДЕС, и по-специално СККОУ, за уеднаквяване на критериите при формирането на одиторските мнения относно отчети на предприятията от обществен интерес и други предприятия.

3.5. Одитни комитети

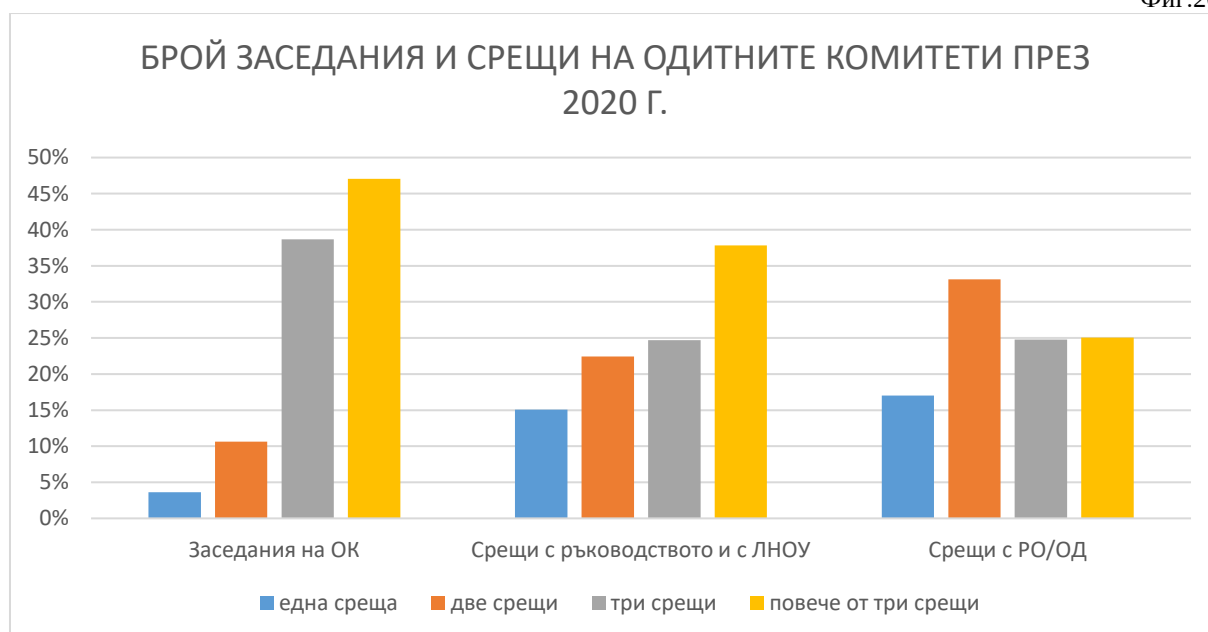
Докладването за дейността на одитните комитети през 2020 г. се извърши по електронен път чрез информационната система на КПНРО за събиране и обработка на данни. Изпратиха се 331 доклада, изготвени в съответствие с приетата от комисията през годината Наредба за формата и съдържанието на годишните доклади за дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес

Преобладаващият брой одитни комитети се състоят от 3 члена, вкл. председател. С малки изключения, съставите на одитните комитети са в съответствие със закона, а в повечето случаи опита на техните председатели и членове показва добри възможности за справяне със законовите функции на комитетите. 90 на сто от председателите и около

47 на сто от членовете на одитните комитети имат повече от 5 години опит в областта на счетоводството и/или одита. Има само отделни случаи, когато председателите не са външни и независими от и за предприятието (около 6 на сто, спрямо 7 на сто за предходна година), което е в несъответствие със ЗНФО. От членовете на одитните комитети външни и независими са около 81 на сто.

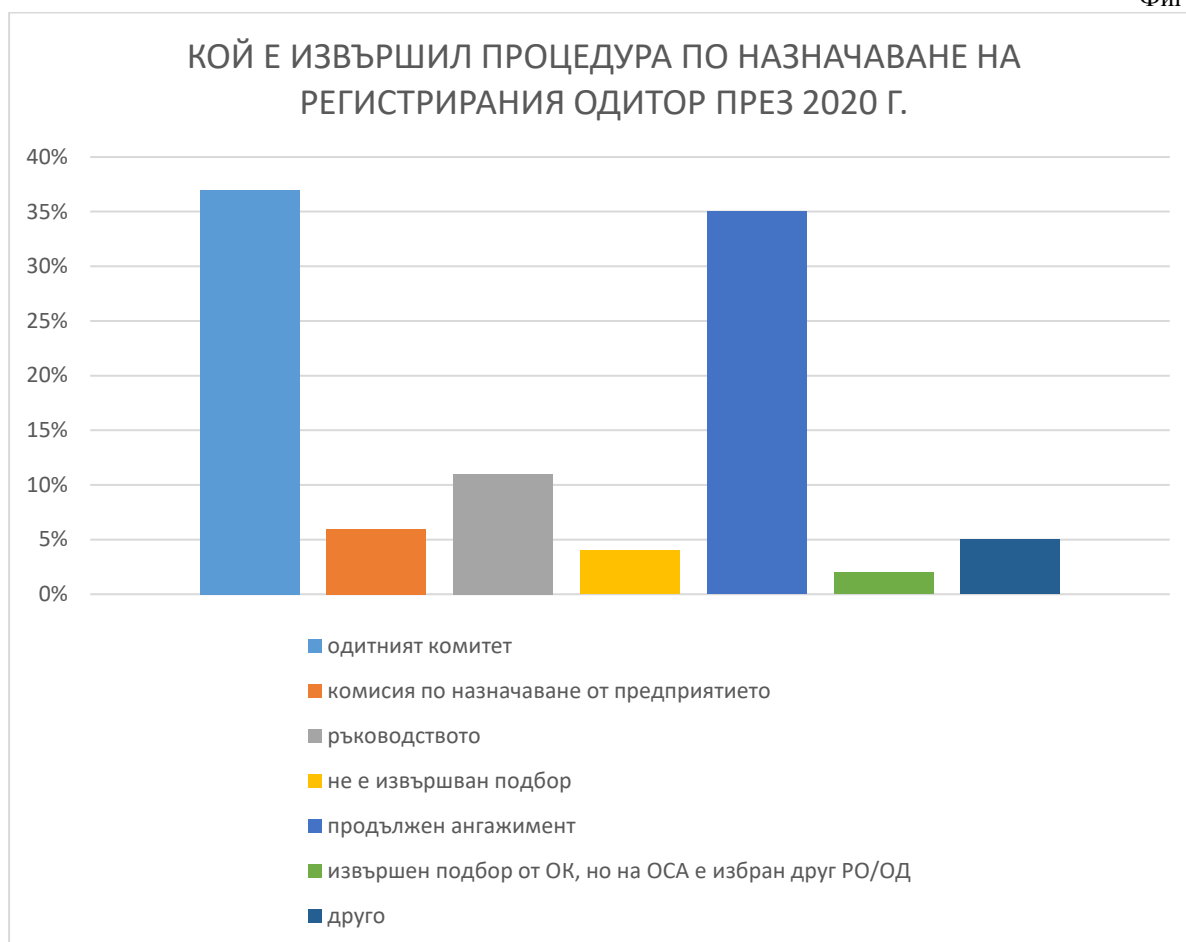
През годината се наблюдава сравнително добра активност на докладвалите одитни комитети. 62 на сто от тях са провели повече от три заседания (предходна година 72 на сто, което може да се дължи на епидемиологичната обстановка), 36 на сто са осъществили повече от три срещи с ръководството и лицата, натоварени с общото управление на предприятието (предходна година 37 на сто), 26 на сто са имали повече от три срещи с регистрираните одитори (предходна година 27 на сто). 3 одитни комитета не са провели срещи с регистрираният одитор и 15 с ръководството с мотив епидемиологичната обстановка (фиг.26).

Фиг.26

Все още е налице нееднородна практика по отношение на процедурите за подбор на новоназначените външни одитори. В повечето случаи обаче процедурата е проведена пряко от одитните комитети (37 на сто). В по-малко от 20 на сто от предприятията подборът е извършен от специално назначена комисия на предприятието или пряко от ръководството. В другите случаи или не е извършват подбор през годината, поради продължителен мандат на одитора, или неговият мандат е удължен.

В преобладаващия брой случаи одитният комитет е изпълнил законовото си задължение да обсъди и предложи на общото събрание на съдружниците или акционерите кандидатите за външен одитор. В 95 на сто от предприятията общите събрания са избрали предложените от одитните комитети външни одитори. Все още не са малко случаите (17 на сто), в които предложението за избор на одитор е направено от ръководството или създадена от него комисия по подбора, което е в несъответствие със ЗНФО (фиг. 27).

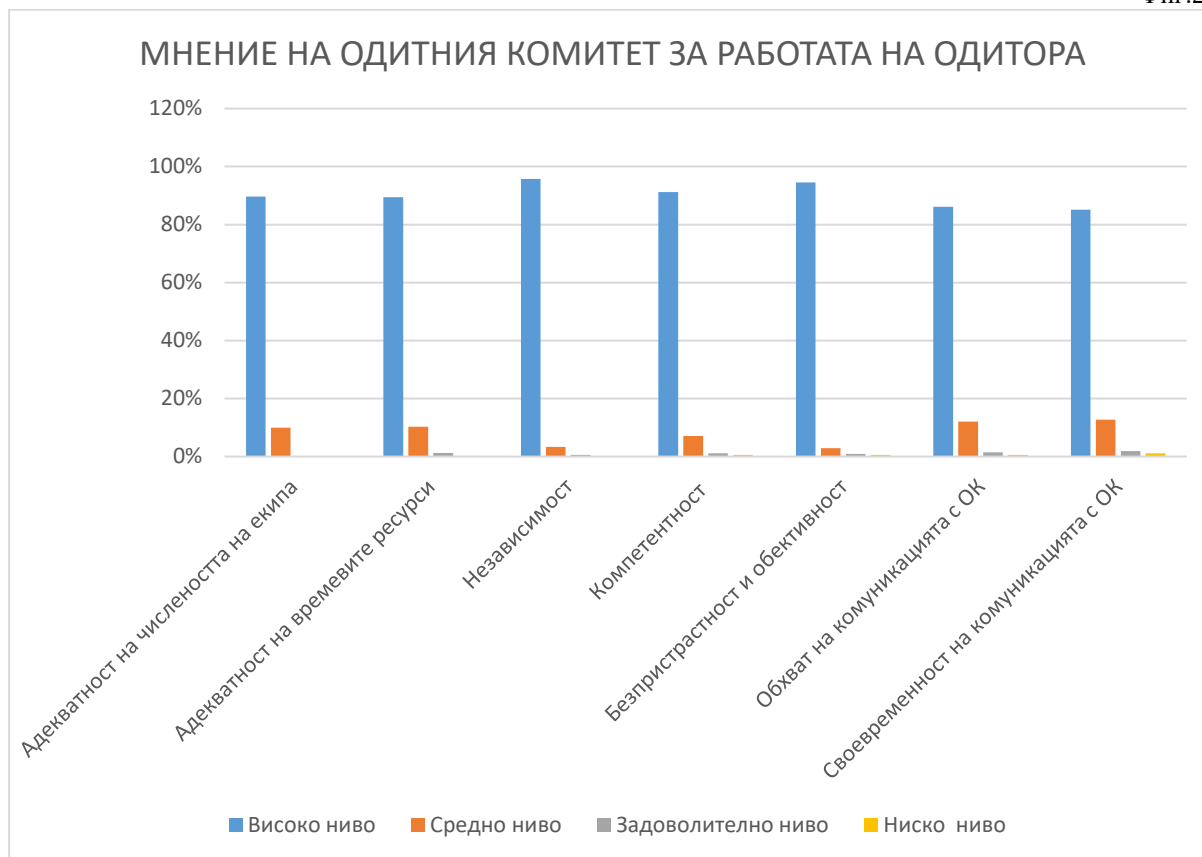

През 2020 г. продължи практиката на предприятията и одитните комитети одиторите да бъдат назначавани с краткосрочни мандати. 93 на сто от новоизбраните одитори са назначени с мандат от една година, спрямо 90 на сто през предходната. Същевременно се забелязва ясен стремеж това да бъде компенсирано чрез продължаване на мандатите за следващи години. През годината са били удължени мандатите на 35 на сто одиторите.

През годината се наблюдава известно повишаване на активността на одитните комитети по време на целия процес на външния одит. Одитните комитети са обсъждали с одиторите стратегията и плана на одита (в 95 на сто от случаите, спрямо 93 за предходната година), проследявали са неговите текущи резултати (в 95 на сто от случаите спрямо 93 в предходната година), обсъждали са с одиторите ключовите одиторски въпроси (в 92 на сто от случаите, при 89 за предходната година), прегледали са заедно с одитора неговия допълнителен доклад до одитния комитет (в 95 на сто от случаите, спрямо 75 в предходна година) и са предприемали действия за изпълнение на дадените в него препоръки. Не са отчетени несъгласия на одитни комитети с одиторските доклади и изразените в тях мнения.

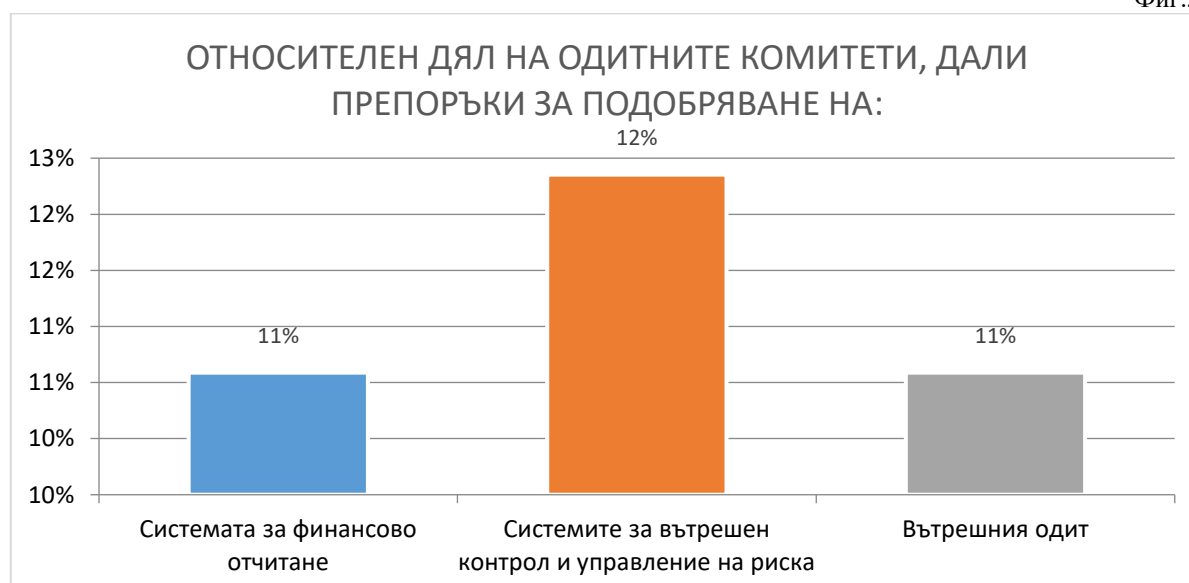
Като цяло одитните комитети показват положително отношение към основните характеристики на работата на одиторите през отчетната година. Сравнително по-висок е относителния дял на тези от тях, които изразяват резерви към адекватността на заделените времеви ресурси от одиторските екипи, както и към обхвата и своевременността на тяхната комуникация с одитния комитет (фиг.28).

Фиг.28

Годишните доклади на одитните комитети за 2020 г. водят до извода за наличието на значителни резерви в усвояването на техните функции по отношение на подобряване на системите за финансово отчитане, управление на риска, вътрешен контрол и вътрешен одит в предприятията от обществен интерес. Комитетите с активна роля в тяхното подобряване и усъвършенстване са на равнище само около 10 на сто от общия им брой (фиг.29).

Фиг.29

Само около 5 на сто от одитните комитети посочват наличието на затруднения в тяхната работа през годината, които преди всичко са свързани с проблеми в комуникацията с ръководството и одитора и недостатъчни познания за работата на регистрираните одитори.

Перспектива:

Непосредствено след отмяната на епидемиологичната обстановка в страната, КПНРО да реализира отложените през 2020 г. секторни срещи с одитни комитети и да набележи мерки за съществено подобряване на наблюдението и методическото си съдействие в тяхната работа.

IV. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ

4.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности

4.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО

През 2020 г. КПНРО направи обстоен преглед на въвеждането на Правилата за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводител, приети от комисията през 2019 г.. Беше високо оценено, че въпреки изискваната от правилата съществена реформа в изпитния процес, в ИДЕС е създадена необходимата организация за тяхното прилагане.

Като положителни бяха оценени ефектите от: промяна в структурата на изпитите по счетоводство и одит; измененията в праговете за оценяване; увеличаване броя на изпитните дати; премахване на поредността на изпитите; въвеждане на рецензиране на изпитните въпроси; генериране на индивидуални варианти за тестовете със затворени въпроси и др..

Обявеното през 2020 г. извънредно положение и продължилата епидемиологична обстановка наложиха пълна реорганизация на изпитния график, което сериозно затрудни организацията на изпитите и подготовката на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители. Ограничи се броят на изпитните дати и бяха направени сериозно компромиси с организираната подготовка на кандидатите. Това повлия негативно върху резултатите от изпитната сесия през годината, като само шест от кандидатите успяха да придобият правоспособност, при приблизително двойна и по-голяма численост през последните години. Възникнали проблеми с изпита по счетоводство наложиха насрочването от комисията на извънредна сесия за този изпит. През годината КПНРО се произнесла по четири жалби на кандидати за дипломирани експерт-счетоводители.

В края на годината започна подготовката на двустранни споразумения на ИДЕС, АССА и ICAEW за взаимно признаване на изпити за придобиване на правоспособност, положени в трите организации.

През 2020 г. успешно се реализира прехвърлянето на публичния регистър на регистрираните одитори от професионалната организация към КПНРО, както поддържането на публичен регистър на дипломираните експерт-счетоводители от ИДЕС.

Перспектива:

С оглед на вероятното удължаване на епидемиологичната обстановка и през 2021 г., следва да бъде създадена гъвкава организация на изпитния процес, като изпитната сесия се измести в по-голяма степен към края на годината.

Под надзора на комисията, през 2021 г. и следващите, ИДЕС трябва да предприеме радикални мерки за осигуряване на подготовката за изпитите с учебни материали, като особено внимание се обърне на разширеното използване на дистанционни, в т.ч. интерактивни форми за подготовка на кандидатите.

През 2021 г. да бъде финализирана работата по подписване на споразумения между ИДЕС, АССА и ICAEW и да бъдат извършени съответни промени в Правилата за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводител, което да позволи до края на годината да бъдат проведени първите процедури за признаване на изпити, положени в двете чуждестранни организации.

Предвид снижаващото се през последните години равнище на професионалната подготовка на кандидатите и намаляващия им брой, в средносрочна перспектива комисията и ИДЕС следва да инициират въвеждането на перспективни иновативни инициативи за работа с изявени студенти, като активно ангажират в тяхното осъществяване водещите икономически висши училища.

Да бъдат проследени действията на ИДЕС за предприемане на допълнителни мерки за повишаване на степента на сигурност на изпитните системи и повишаване на доверието към тяхното функциониране.

4.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори

В началото на 2020 г. КПНРО извърши проверка за законосъобразност на упражняваната функция от Института на дипломираните експерт счетоводители за повишаване на професионалната квалификация и продължаващо професионално развитие (ППР) на регистрираните одитори за предходната професионална отчетна година. Беше възложено и изпълнено социологическо изследване сред регистрираните одитори за адекватността и ефективността на системата за продължаващо развитие.

На основата на констатациите и изводите от проверката и изследването, КПНРО оцени положително работата на ИДЕС по делегираната функция, като същевременно отчете, че постигнатото създава допълнителни възможности за усъвършенстване на системата за ППР. Във връзка с това, комисията прие изменения и допълнения в Правилата за продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори и даде препоръки на ИДЕС относно работата по тяхното изпълнение.

Основните препоръки са свързани: със създаване на постоянни експертни групи по тематични области на ППР с ангажменти по изготвянето и прегледа на предлаганите учебни материали; с въвеждане на дистанционни, в т.ч. интерактивни форми на обучение; с изготвяне на единен за професионалната организация ежегоден календар на прояви с научно-практически, методологически и методически характер; с предприемане на мерки за по-тясно обвързване на ППР с резултатите от контрола за гарантиране на качеството.

Въпреки въведеното през 2020 г. извънредно положение и епидемиологична обстановка, които се отразиха върху броя и обхвата на курсовете за обучение, при проведените през годината инспекции не се констатираха случаи на неизпълнение на законовите изисквания по отношение на ППР (ангажиране на регистрираните одитори с минимум 40 часа годишно институционализирано от ИДЕС обучение). Основните

констатации бяха свързани с необходимостта от по-голям брой обучителни часове в областта на международните одиторски стандарти и Етичния кодекс, както и такива с по-висока практическа насоченост.

Предвид продължаващата епидемиологична обстановка и в изпълнение на препоръките на КПНРО, ИДЕС предприе действия за разработване и въвеждане в действие на уеб базирана система за записване и продажба на курсове, която да осигурява бърз и лесен достъп до учебните материали и автоматизиране на процеса по записване, плащане и издаване на фактури.

Перспектива:

В началото на 2022 г. КПНРО да извърши нова цялостна оценка за изпълнението от ИДЕС на делегираната функция по продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори, като проследи за изпълнението на дадените препоръки и използването на новите подходи и възможности, които са идентифицирани в условията на извънредна епидемиологична обстановка.

4.1.3. Контрол на качеството на одиторските услуги

В изпълнение на приетите през 2020 г. от КПНРО Правила за извършване на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, през годината от ИДЕС бяха предприети мерки за актуализация на тяхната вътрешна нормативна база и методически документи, в т.ч. изготвяне на Методика за планиране инспекциите за гарантиране на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, Методика за изпълнение и отчитане на резултатите от инспекциите и Правила за отчитане на дейността на регистрираните одитори.

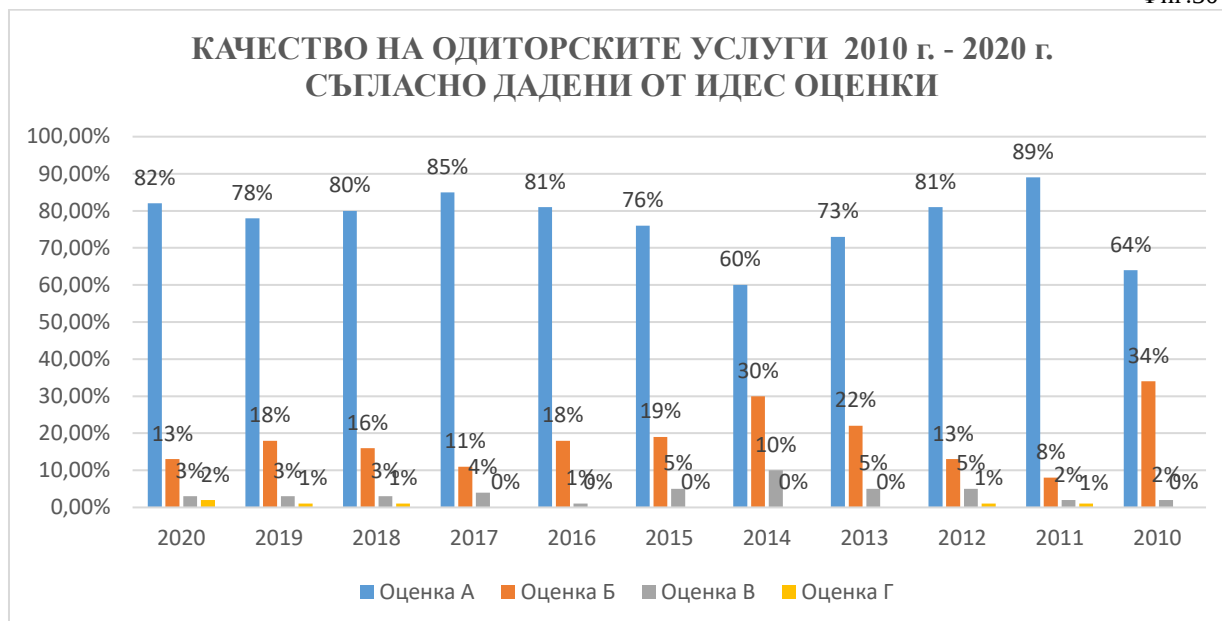
Изготвените методики и правила осигуряват в достатъчна степен подобряването на организацията и повишаването на ефективността на осъществявания от ИДЕС контрол над качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, които не одитират отчети на предприятия от обществен интерес.

За 2020 г. КПНРО е утвърдила план за извършване от ИДЕС, чрез съвета за контрол на качеството на одиторските услуги, на 77 инспекции. Пет от инспекциите впоследствие са изключени по предложение на СККОУ от плана по различни причини, за две е била налице обективна невъзможност от изпълнение, а осем инспекции не са приключени до края на годината.

С решения на СККОУ са приети резултатите от 62 инспекции, при които са дадени следните комплексни оценки за дейността на проверените одиторски практики:

- с оценки „А“ са 51 броя от проверените практики, или 82 на сто;
- с оценки „Б“ са 8 броя от проверените практики, или 13 на сто;
- с оценки „В“ са два броя от проверените практики, или три на сто;
- с оценка „Г“ е една от проверените практики, или две на сто.

Сравнението на тези оценки с оценките от последните няколко години не показва съществено изменение в резултатите от извършените от професионалната организация инспекции (фиг.30).

Сравнението на дадените оценки при инспекции от професионалната организация и оценките от инспекциите на КПНРО (виж фиг.33) е сериозен индикатор за различие в прилаганите критерии и по-ниска взискателност от страна на СККОУ. Като се има предвид вече коментираното различие в разпределението на одиторските мнения при одиторите на отчети на предприятия от обществен интерес и отчети на предприятия, които не са такива, като вероятен се очертава извода, че СККОУ все още няма достатъчна роля на определящ фактор за повишаване качеството на одиторските услуги през последните няколко години. И през 2020 г. няма случаи на образувани при инспекциите от страна на ИДЕС административнонаказателни производства.

Същевременно, следва де имат предвид обективните затруднения в инспекционната дейност на СККОУ, произтичащи от извънредното положение и епидемиологичната обстановка през 2020 г.

Перспектива:

През 2021 и следващите години КПНРО да окаже активно съдействие на СККОУ за подобряване организацията на дейността и повишаване на взискателността към работата на използваните от него контролори. Специално внимание да бъде обърнато на повишаването на компетентността на контролорите в областта на административнонаказателните производства.

През 2021 г. да бъде подготвено и сключено двустранно споразумение между комисията и ИДЕС относно условията на делегирането на функцията по контрол на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори.

4.2. Годишен план на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори

В началото на 2020 г. комисията прие нови Правила за извършване на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, които бяха съобразени с измененията и допълненията в ЗНФО и резултатите от анализа на съществуващата инспекционна практика в комисията и ИДЕС.

Изготвянето и изпълнението на годишния план за пълни планови инспекции на комисията през 2020 г. бе силно повлияно от две нови обстоятелства – извънредното положение и епидемиологичната обстановка, както и прилагането на специализиран одитен софтуер за управление, изпълнение и контрол върху хода на инспекциите.

В началото на годината бяха предприети мерки за адаптирането на програмния продукт за целите на инспекциите и усвояването му от инспекционните екипи. Впоследствие, заедно с предприетите мерки за осигуряване на дистанционните комуникации на екипите, това създаде благоприятни предпоставки за бърз преход към осъществяване на инспекциите в условията на социално дистанциране и работа извън офисите на комисията.

Още в началото на извънредното положение комисията прие Процедура за дистанционно извършване от КПНРО на инспекции за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори. Процедурата се въведе бързо и използването на нейните основни принципи, подходи и механизми на работа продължиха да се прилагат и след края на извънредното положение.

Предприетите мерки позволиха приемането и изпълнението на напрегнат план за инспекционната дейност, който включи извършването на 75 пълни инспекции на дейността на регистрираните одитори. Допусна се известен компромис с довършването на част от инспекциите в началото на 2021 г. С това комисията спази в сложна обстановка законовото изискване за периодичност на инспекциите на одиторите на отчети на предприятия от обществен интерес поне веднъж на три години.

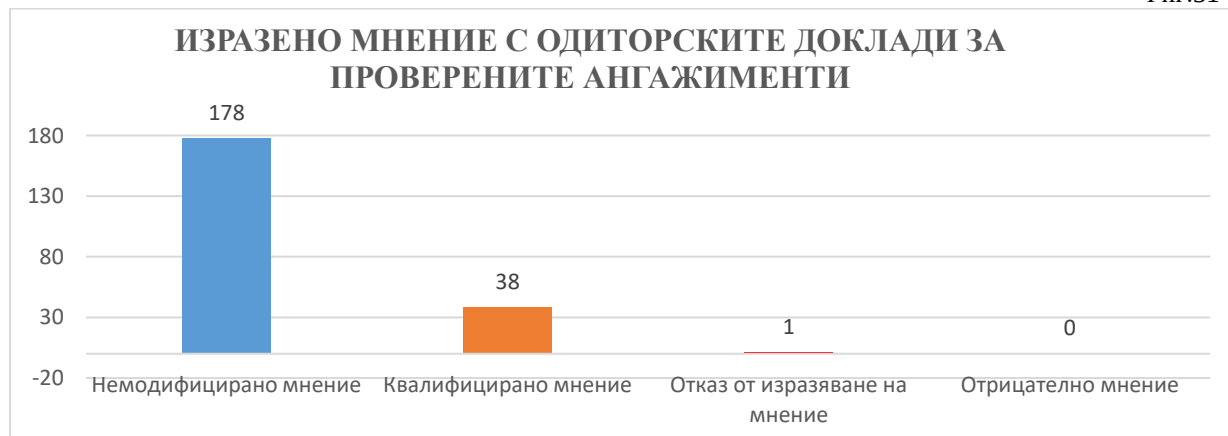
При изготвянето на годишния план, формирането на извадките от одитни ангажменти за проверка, формулирането на стратегиите и задачите на инспекциите пълноценно се използват възможностите и резултатите от функционирането на информационната система за анализ и оценка на риска.

Извършените инспекции обхващат професионалната дейност на 27 одиторски дружества и 48 индивидуални практики. От проверените регистрирани одитори през инспектирания период са изпълнени 4 693 одиторски ангажмента, от които 521 ангажмента за предприятия от обществен интерес. При инспекциите е проверено качеството на изпълнение на 217 ангажмента (5 на сто), като 121 от тях са към предприятия от обществен интерес (23 на сто). При 9 от инспекциите работата на инспекционните екипи е била подпомагана от външни експерти – регистрирани одитори.

С одиторските доклади на проверените ангажменти регистрираните одитори са изразили следните одиторски мнения:

- със 178 доклада е изразено немодифицирано мнение (82 на сто от проверените ангажменти), в т.ч. 15 с обръщане на внимание (7 на сто);
- с 39 доклада (18 на сто от проверените ангажменти) е изразено модифицирано мнение, в т.ч. 38 доклада с квалифицирано мнение, 1 с отказ от мнение (фиг.31).

Фиг.31

Обхватът на инспекциите за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори включи проверки относно спазване изискванията на МОС, на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, оценка на адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на приложените надзорни мерки и дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, както и изпълнението на други изисквания на ЗНФО.

На основата на докладите от извършените инспекции, КПНРО е приела 74 комплексни оценки за качеството на одиторските услуги, както следва:

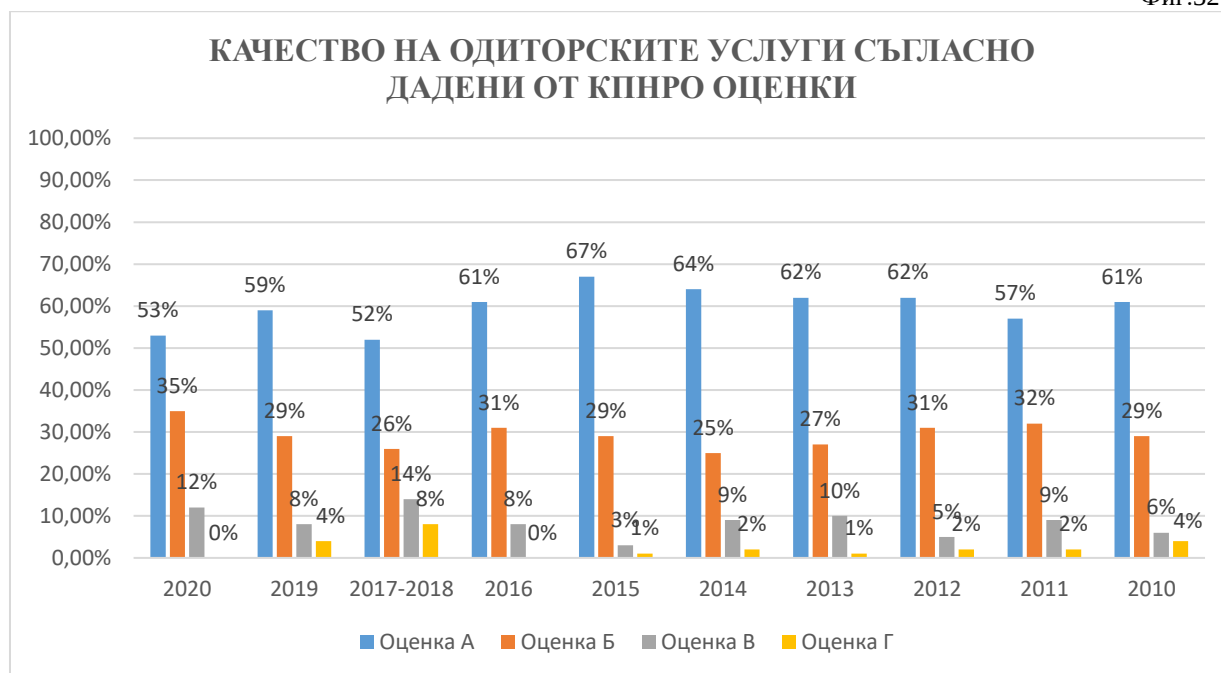
- оценка „А“ на 39 одиторски практики (професионалната дейност на регистрирания одитор е в съответствие със съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и със законовите изисквания, като не произтича необходимост от непосредствени подобрения на одиторската практика), което представлява 53 на сто от проверените практики;

- оценка „Б“ на 26 одиторски практики (в професионалната дейност на регистрирания одитор са налице отделни пропуски и несъответствия спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, като има необходимост от частични подобрения на одиторската практика), което представлява 35 на сто от проверените практики;

- оценка „В“ на 9 одиторски практики (в професионалната дейност на регистрирания одитор са налице системни пропуски и несъответствия спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, като има необходимост от цялостно подобряване на одиторската практика), което представлява 12 на сто от проверените практики;

- с оценка „Г“ не е оценена нито една одиторска практика (професионалната дейност на регистрирания одитор не е в съответствие спрямо съществените аспекти на изискванията на одиторските стандарти и законовите изисквания, което поставя под съмнение продължаването на дейността). (фиг.32).

Фиг.32

Сравнението на дадените от КПНРО оценки през отчетната година с оценките от предходната година показва запазване на относителните дялове на по-благоприятните оценки („А“ и „Б“ - общо 88 на сто от проверените практики и през двете години) и на по-негативните („В“ и „Г“ – общо 12 на сто от проверените практики и през двете години). Същевременно, през 2021 г., оценките „А“ намаляват с 6 процентни пункта спрямо 2019 г., за сметка на увеличаването на оценките „Б“.

Тенденцията от последните четири години показва съществено различие на оценките в резултат на извършените инспекции от КПНРО и на ИДЕС. Разпределението на оценките е, както следва:

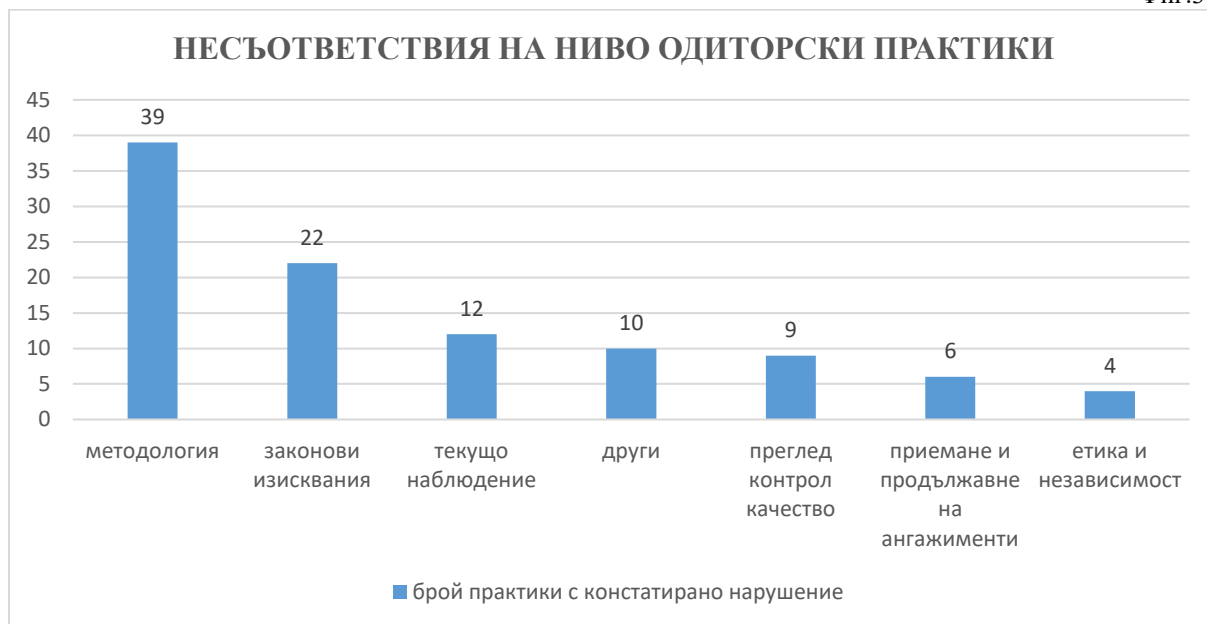
- оценка „А“ е дадена от КПНРО средно при 55 на сто от инспекциите, а от СКООУ - при 81 на сто;
- оценка „Б“ е дадена от КПНРО средно при 30 на сто от инспекциите, а от СКООУ - при 15 на сто;
- оценка „В“ е дадена от КПНРО средно при 11 на сто от инспекциите, а от СКООУ - при 3 на сто;
- оценка „Г“ е дадена от КПНРО средно при 4 на сто от инспекциите, а от СКООУ – при 1 на сто) (фиг.33).

Фиг. 33

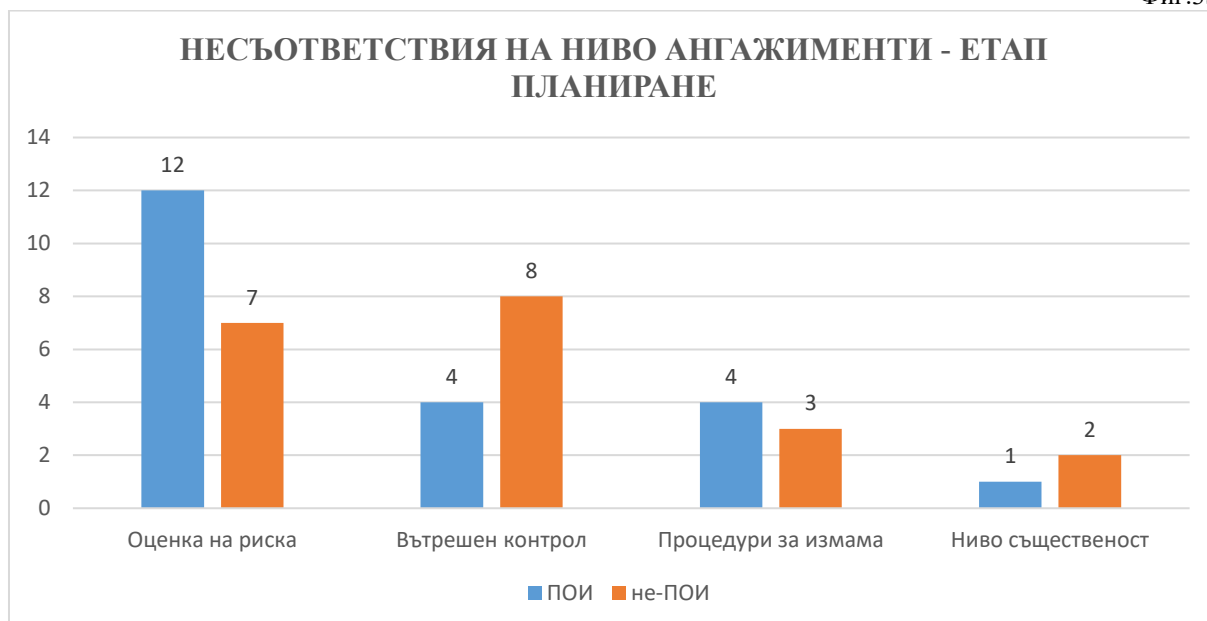
Основните констатации на комисията относно пропуски и несъответствия в дейността на инспектираните регистрирани одитори на ниво одиторска практика са свързани преди всичко с изграждането и функционирането на вътрешните системи за контрол на качеството и по-конкретно: несвоевременно отразяване във фирмените методологии на промените в европейското и националното законодателство, МОС и МЕКПС; спазване на законови изисквания за уведомяване на регулаторните органи за констатации относно състоянието на клиенти; текущо наблюдение и преглед за контрол на качеството на ангажиментите; изпълнение на процедури за приемане и продължаване на ангажименти; наличие на проблеми с етиката и независимостта и др. (фиг.34).

Фиг.34

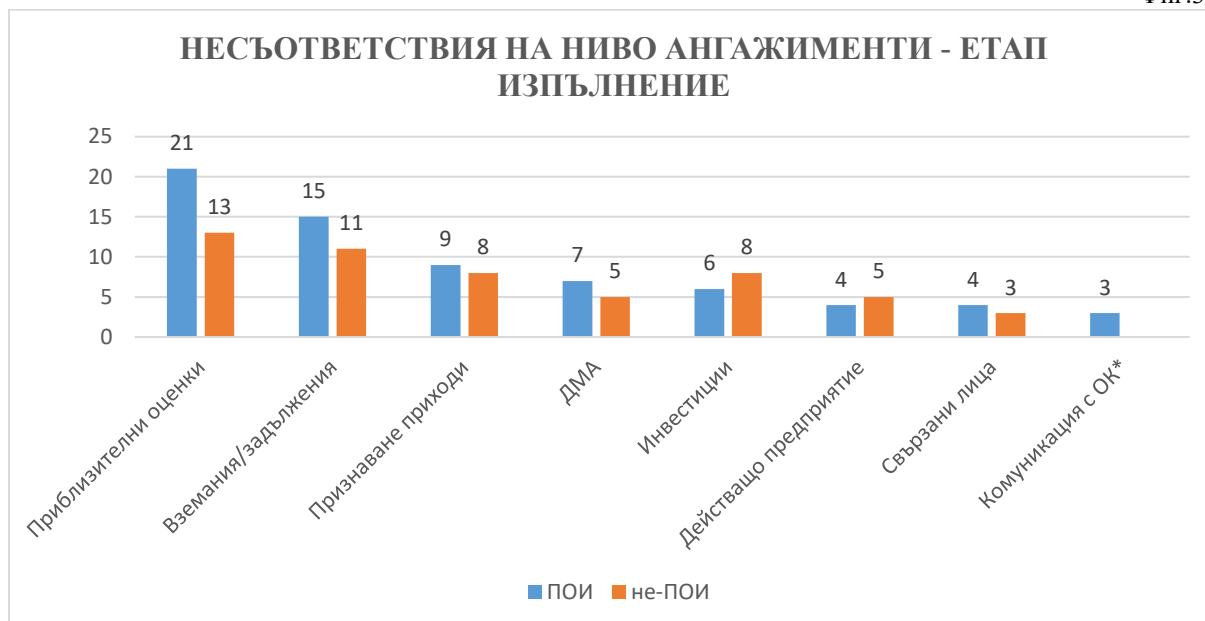
Основните констатации за пропуски и несъответствия на фазата на планиране на одитните ангажименти са в следните области: оценка на риска от съществени неправилни отчитания чрез разбиране на предприятието и неговата среда; тестване на вътрешния контрол; изпълнение на процедури относно риск от измами; определяне на ниво на същественост и формиране на извадки (фиг.35).

Фиг.35

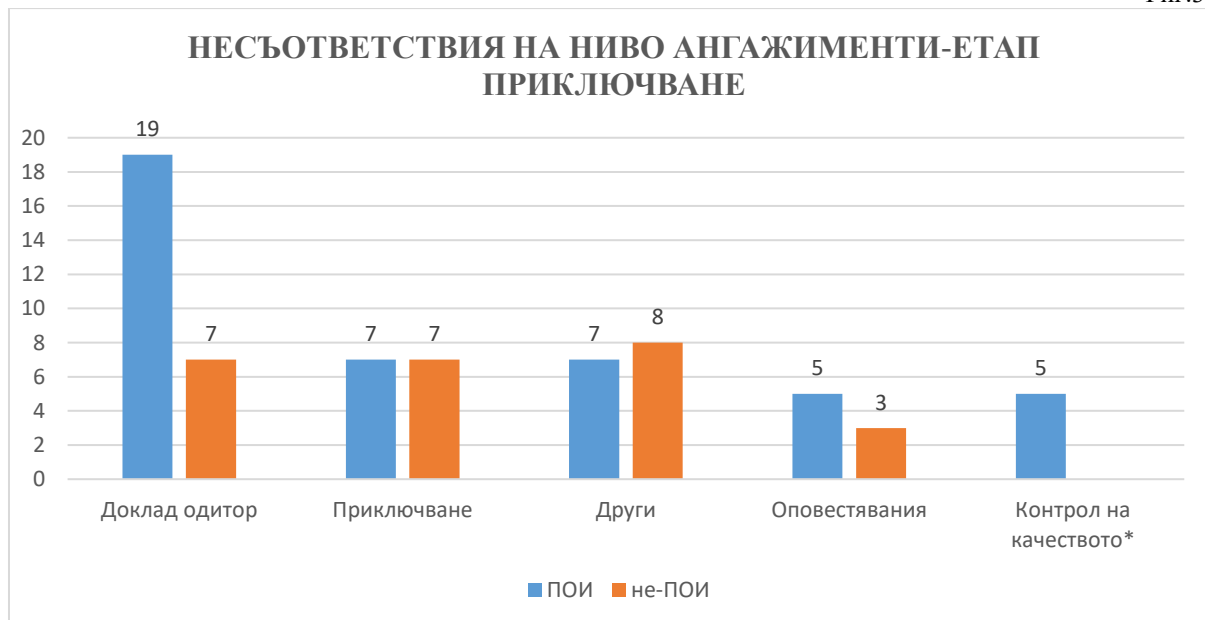
Основните констатации за пропуски и несъответствия на фазата на изпълнение на одитните ангажименти са свързани с: процедури за потвърждаване на приблизителни счетоводни оценки, вкл. по справедлива стойност и свързаните с тях оповестявания; процедури за потвърждаване на вземания и задължения; процедури за признаване на приходи; процедури за потвърждаване на дълготрайни активи и инвестиции; оценки за действащо предприятие; сделки със свързани лица; комуникация с одитния комитет в процеса на одита (фиг.36).

Фиг.36

Основните констатации относно пропуски и несъответствия на фазата на приключване на одитните ангажменти са в следните области: несъответствия на одиторските доклади с изискванията на професионалните стандарти, ЗНФО и Регламент 537/2014; изпълнени процедури по приключването на ангажментите; проверки за адекватност на финансовите отчети и оповестяванията; преглед за контрол на качеството преди издаване на одиторския доклад и др. (фиг.37).

Фиг.37

С приетите от комисията доклади от инспекциите, в 66 от случаите (89 на сто) бяха дадени общо 202 препоръки за отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия. Не е констатирана неадекватност на вложените от одиторите времеви ресурси и получените възнаграждения. Средната часова ставка за услугата по задължителен финансов одит на проверените ангажменти е 66 лв., което за одиторите на предприятия от обществен интерес, вкл. „голямата четворка“, е обичайно за страната.

Обобщените данни от таблиците за коригирани и некоригирани отклонения в отчетите на инспектираните предприятия от обществен интерес показват, че одиторите са комуникирали с ръководствата в заключителната фаза на одита отклонения с общ размер около 162 млн. лв., като около 117 млн. лв. са коригирани, а близо 45 млн. лв. са останали некоригирани. Екстраполирането на тези констатации за цялата съвкупност одити към предприятия от обществен интерес през 2020 г. показва, че вероятно одиторите са констатирани в отчетите на всички предприятия от обществен интерес през годината отклонения на обща стойност около 540 млн. лв., като около 390 млн. лв. от тях са признати и коригирани от ръководствата на предприятията.

Вероятната сума на коригираните отклонения през 2020 г. само в отчетите на предприятията от обществен интерес в страната, далеч надхвърля общите разходи на тези предприятия за одиторски услуги (близо 15 пъти), както и общите разходи за одиторски услуги на всички предприятия в страната, чиито отчети подлежат на задължителен финансов одит (близо 4 пъти).

При инспектираните одитни ангажимента към предприятия от обществен интерес, регистрираните одитори са отправили чрез допълнителните си доклади към одитните комитети 141 препоръки за подобряване на системите за вътрешен контрол и 10 препоръки за подобряване на системите за финансово отчитане в предприятията.

Перспектива:

Сравнително високият относителен дял на инспектираните през 2020 г. одитори на отчети на предприятия от обществен интерес, ще даде възможност през следващите две години да се извършват по-малко на брой и по-задълбочени пълни инспекции, планирани преимуществено на база оценка на риска. При благоприятна епидемиологична обстановка, комисията би могла да се включи пряко в разглеждането на резултатите от отделни пълни инспекции на СККОУ, подбрани на базата на оценка на риска.

Като основен приоритет в работата по инспекциите през 2021 г. следва да бъде дефинирано повишаването на качеството на инспекционната дейност, чрез по строг контрол на качеството на две равнища – текущ контрол върху работата по инспекциите на равнище дирекция „Инспекции и разследвания“ и преглед за контрол на качеството преди приключването на инспекциите на равнище комисия.

Констатирания значим принос на независимите одитори за подобряване на финансовото отчитане в предприятията от обществен интерес в страната следва активно да бъде използван за аргументиране на полезността на одиторската професия и повишаване на нейния авторитет в обществото.

4.3. Тематични инспекции

На база оценка на риска и във връзка с обществените дебати по ценообразуването на водоснабдителните услуги и водната криза в отделни райони на страната, комисията взе решение през 2020 г. да бъдат извършени извънпланови тематични инспекции относно качеството на изпълнение на ангажименти за задължителен финансов одит към ВиК оператори.

Поради настъпилите промени в дейността на КПНРО във връзка с извънредното положение и епидемиологичната обстановка, впоследствие това решение беше отменено, като одитите към ВиК операторите бяха преимуществено включвани в извадките на проверяваните ангажименти при изпълнените пълни инспекции.

Перспектива:

През 2021 и следващите години комисията да въведе практика за средносрочно планиране на тематични инспекции по отделни одиторски ангажменти с висока обществена значимост и висока степен на риск.

4.4. Разследвания по повод получени сигнали и предложения от заинтересовани лица

През 2020 г. е взела по сигнали четири решения за провеждане на разследвания, като са приключени още четири, започнали през предходната година. Една от преписките е прекратена, тъй като е установено, че сигналът се отнася до въпрос, който е извън правомощията на комисията, а друга е приключена поради липса на доказателства, обосноваващи предположението, че са извършени нарушения от одиторското дружество.

По две от разследванията са възложени проверки на Института на дипломираните експерт счетоводители, тъй като засегнатите одитори са одитирали финансови отчети на предприятия, които не са от обществен интерес. И при двете проверки са констатирани съществени пропуски и несъответствия с професионалните стандарти при изпълнение на ангажиментите, като в единия от случаите е поставена под съмнение адекватността на изразеното мнение.

При четири от разследванията се установи, че при изпълнените одитните ангажменти, вкл. такива на ПОИ, са налице някои съществени пропуски и несъответствия с изискванията на приложимите одиторски стандарти. Бяха дадени препоръки за отстраняване на констатираните слабости, като от страна на разследваните регистрирани одитори се изготвиха планове за предприемане на коригиращи действия.

При две от разследванията се установиха съществени пропуски и несъответствия, които поставят под съмнение адекватността на изразените одиторски мнения и във връзка с тези обстоятелства на регистрираните отговорни одитори и одиторски дружество са наложени санкции и надзорни мерки съгласно ЗНФО.

Перспектива:

През 2021 и следващите години Комисията да разшири обхвата на извършвания обзор на публично достъпни източници, с оглед идентифициране на индикации за изразяване на неадекватни одиторски мнения, на основата на което да се самосезира за извършване на разследвания.

4.5. Административнонаказателна дейност

В изпълнение на измененията и допълненията на административнонаказателните разпоредби на ЗНФО, комисията прие нови процедури за образуване и движение на административните преписки и прилагане на надзорни мерки, както и за образуване и движение на административнонаказателните преписки и издаването на наказателно постановление или друг индивидуален административен акт.

Във връзка с констатирани при плановите инспекции съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания, през 2020 г. са съставени 23 акта за установяване на административни нарушения, по които: председателят на комисията е издал 6 наказателни постановления за налагането на глоби и имуществена санкции. По един от актовете за установяване на административно нарушение административнонаказателното производство е прекратено, поради наличието на

маловажен случай. По останалите актове са сключени 16 /шестнадесет/ споразумения за прекратяване на административнонаказателното производство на основание чл. 110а от ЗНФО. Издадените шест наказателните постановления не са влезли в сила, като са в ход съдебни производства във връзка с тяхното обжалване.

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори през 2020 г. е приела седем решения, с които прилага надзорни мерки. Пет от решенията са за отнемане на правоспособност за одитиране на отчети на предприятия от обществен интерес за срокове от две и три години, а две – за даване на задължителни предписания. Три от приложените надзорни мерки са влезли в сила, две са били обжалвани и са били отменени с решение на съда и по две е в ход съдебно производство.

Перспектива:

С оглед добрите европейски и международни практики, комисията да разшири прилагането на надзорни мерки, вкл. преди всичко за даване на задължителни указания на регистрираните одитори. Да продължи използването на института на двустранни споразумения, показал добри резултати през 2020 г., като неговото прилагане се съобрази с включването му в Закона за административните нарушения и наказания, в сила от 24.12.2021 г.,

V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА

През 2020 г. КПНРО продължи да осъществява дейността си при спазване принципите за законност, публичност и прозрачност. Като основен инструмент в тази област комисията използва своята интернет страница. Ежеседмично в страницата се регистрират 4-5 хил. посещения. Своевременно по тематични направления се актуализира информацията, свързана с проведени заседания, утвърдени от комисията и ИДЕС указания, насоки и методически материали, резултати от инспекциите за гарантиране на качеството, влезли в сила надзорни мерки и наказателни постановления, материали за дейността на КЕОНО и МФНОР, промени в правната рамка, отчети за дейността на комисията и др.

Стриктно се спазват вътрешните правила на комисията, с които се уреждат организацията и реда по изпълнение на Закона за достъп до обществена информация. През годината не са констатирани случаи на неспазване на задълженията на служителите за конфиденциалност на информацията, станала им известна при или по повод осъществяването на дейността.

През 2020 г. комисията продължи редовно да информира ръководството на ИДЕС за резултатите от своята работа и бъдещите си намерения, като налагаше стил на откритост и готовност за конструктивно обсъждане на възникналите проблеми.

С особено внимание и отговорност КПНРО изпълняваше своите отговорности за информиране на комисията по бюджет и финанси на Народното събрание. Периодично и при необходимост се провеждаха срещи с ръководството на комисията, на които се обсъждаха както текущи, така и перспективни въпроси, свързани с дейността на КПНРО и развитието на одиторската професия, в т.ч. техните законодателни аспекти.

Перспектива:

През 2021 и следващите години, съвместно с ИДЕС, комисията да предприеме по-активни действия за пропагандиране на полезността на одиторската професия и издигане на нейния авторитет в обществото. През 2021 г. да бъдат взети допълнителни мерки за модернизирване и повишаване на функционалността на интернет страницата на

комисията и превръщането и в ефективно средство за двустранна комуникация с регистрираните одитори, одитните комитети и други заинтересовани лица.

VI. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

6.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО

Комитетът на европейските органи за надзор над одита е създаден въз основа на разпоредбите на чл. 30 от Регламент (ЕС) № 537/2014, и представлява основната рамка за сътрудничество на европейско ниво между националните органи за надзор над одита. Членове на КЕОНО са националните надзорни органи над одиторската дейност и Европейският орган за ценни книжа и пазари (ESMA). Със статут на наблюдатели са представителите на националните надзорни органи на страните от Европейското икономическо пространство, Европейския банков орган (ЕБА), както и Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕИОРА).

През 2020 година, поради епидемиологичната обстановка, по-голямата част от предвидените срещи в рамките на КЕОНО, в които КПНРО участва, се проведеха виртуално. Комисията взе участие в пленарните заседания на КЕОНО и в проведените на тях избори за председател на комитета и за някои от председателите на подгрупите. За председател на КЕОНО бе избран Патрик Парент, представител на френския регулаторен орган.

При обявяването на извънредното положение в страната КПНРО разпространи позиция на КЕОНО за работата на одиторите в условията на пандемия, в която особено внимание се обърна на получаването на достатъчни и уместни одиторски доказателства, оценките за действащо предприятие, последващи събития, докладване и документация.

През 2020 г. Европейската комисия стартира проучване за въздействието на регламента и директивата за одита от 2014 г. като се очаква преразглеждане на регулаторната рамка, след като този преглед бъде завършен. В рамките на идеите за бъдещо развитие се обсъжда акт за оперативната устойчивост на цифровите технологии при финансовите услуги (DORA), разработен от Европейската комисия, който може да обхване одиторите и одиторските фирми. Освен това през 2020 г., по искане на Европейската комисия EFRAG Lab, стартира работна група по нефинансовото отчитане, която да направи предложения за подобряване на съществуващата директива за нефинансово отчитане. Предвид нарастващия интерес на инвеститорите към нефинансово отчитане, очакванията са за съществени промени в европейската счетоводна и одитна регулаторна рамка в това отношение.

В рамките на дистанционния обмен на информация, през 2020 година КПНРО продължи сътрудничеството с независимите одитни регулатори в подгрупите към КЕОНО. Подгрупа „Разследвания и санкции“ съсредоточи своите усилия върху събирането на данни относно разследванията и санкциите в отделните държави членки и анализа им. Подгрупа „Наблюдение на пазара“ се концентрира върху анализ на информацията за развитието на пазара в ЕС на услугите по задължителен одит на финансови отчети на предприятията от обществен интерес, с цел подпомагане извършването на наблюдението на пазара на национално и европейско ниво. Усилията се съсредоточиха върху изготвянето на втория доклад за наблюдение на пазара на одиторските услуги, както и на доклад с анализ на индикаторите, събрани от одитните комитети за целите на доклада за наблюдение на пазара. В дейността на подгрупа „Еквивалентност и адекватност“ продължи работата по оценяването на кандидатурите на трети страни, както и по оценката и влиянието на Брекзит.

В рамките на подгрупа „Инспекции“ продължи дискутирането на най-често срещаните пропуски и несъответствия при проверка на одитите, изпълнени от най-големите шест одиторски мрежи, специфичните въпроси относно актуализирането на международните одиторски стандарти, обмена на информация със Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (СМСЕС) и Съвета по международните одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност (СМОССИС). Беше направена промяна в начина на събиране на информация чрез европейската база данни за констатации, като се разшири и нейния обхват. КПНРО продължи изпълнението на своя ангажимент за поддържането на тази база данни. Приеха се актуализации на две от работните програми от Общата методология, като беше утвърдена и изцяло нова работна програма за ИТ инспекции.

Подгрупа „Международни одиторски стандарти“ продължи да участва активно в координирането на дискусии с представители на професията по предложенията за насоки във връзка със задълженията за одиторите относно европейския единен електронен формат. Бяха разработени и публикувани от името на КЕОНО писма-коментари по предложения за изменение на МОС 600 и на Етичния кодекс (за неодиторски услуги). Изготви се становище от името на КЕОНО по публичната консултация на ЕК за изменението на нефинансовата директива (директива 2014/95/ЕС).

В началото на 2020 г. КПНРО участва в първата среща на европейските органи, установяващи стандарти за образователните квалификации за одитори. На срещата бяха обсъдени очакванията и нагласите на страните-членки за установяване на по-добро сътрудничество на европейско ниво в тази област.

Перспектива:

През 2021 и следващите няколко години КПНРО да извърши сериозна подготовка за транспонирането и имплементирането на готвените промени в европейската счетоводна и одитна регулаторна рамка в българското законодателство, както и да предприеме действия за навременното и успешно въвеждане на новите изисквания в практиката. Да се организира широко обсъждане на промените в професионалните среди и се осигури единодействие с ИДЕС за тяхното осъществяване.

През 2021 и 2022 г. да се проведат поне две двустранни консултации с водещи европейски одитни регулатори с оглед обективната оценка на постигнатото и набелязване на мерки за бъдещото развитие на комисията.

6.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР

През 2020 г. не се проведе пленарно заседание на Международния форум на независимите одитни регулатори. По основните въпроси, свързани с дейността на организацията бяха вземани решения чрез писмени процедури, в т.ч. за попълване състава на ръководните органи.

През годината продължиха в дистанционна форма регулярните срещи с представителите на шестте най-големи дружества в световен мащаб. Основен акцент при обсъжданията бяха предизвикателствата и възможностите от промените, свързани с дейността на дружествата в условията на пандемия. Бе изготвен и публикуван доклад на МФНОР за констатациите от инспекции за 2019 година, В доклада бе подчертана тенденцията за намаляване на констатациите за големите шест мрежи (КПМГ, Ърнст и Янг, Делойт, Прайсуотърхаускуперс, БДО и Грант Торнтон).

В рамките на организацията бяха изготвени и публикувани коментари по предложенията за изменения на Етичния кодекс и на МОС 600. Програмно значение за

дейността на МФНОР имаше разпространената статия „Улесняване на надзора над глобалните одиторски мрежи“. В статията се коментира ролята на организацията в три области: влиянието на достоверната финансова информация, одита и надзора над одита в международната финансова екосистема; как работят глобалните одиторските мрежи и как се осъществява надзора над тяхната дейност от националните регулатори; как МФНОР съдейства за комуникацията както между националните регулатори, така и с глобалните одиторски мрежи.

Перспектива:

Комисията да продължи редовно да участва в работата на МФНОР, като пълноценно използва изготвените от нея доклади и материали за осмисляне на световните перспективи на одиторската професия и изработване на своето отношение към функционирането на глобалните одиторски мрежи на територията на страната. Основните материали на организацията да бъдат публикувани на интернет страницата на комисията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от дейността на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори през 2020 г. дават основание да бъде направен извода, че през годината тя успешно е изпълнявала своите задължения и отговорности по прилагането на Закона за задължителния финансов одит, Директива 2006/43/ЕО, Директива 2014/56/ЕС и Регламент (ЕС) № 537/2014.

През годината няма обществено значими провали на регистрирани одитори и комисията е изиграла определена дисциплинираща роля за повишаване на тяхната отговорност и за подкрепа на процеса на възвръщане на доверието към одиторската професия. Следва да бъде отчетено и значително повишеното внимание на комисията към одитите във финансовия и особено в банковия сектор, с което в някаква степен и в рамките на своите възможности, е подкрепила процеса на присъединяване на страната към европейския банков съюз и валутния механизъм ERM II.

През 2020 г. са създадени допълнителни предпоставки за по-нататъшно подобряване на дейността на КПНРО, в т.ч.: на надзора върху регистрираните одитори на предприятия от обществен интерес; надзора върху делегираните на ИДЕС функции; наблюдението на пазара на одиторски услуги и на дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес; нарастване на административния капацитет на надзорния орган.

През 2020 г. комисията продължи своето участие в дейността на КЕОНО и МФНОР и затвърждаването на своя авторитет като активен участник в развитието на международните общности на одитните регулатори.

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори благодари на Комисията по бюджет и финанси при 44-тото Народното събрание за нейната законодателна подкрепа при решаване на възникващите проблеми и реализиране на перспективите за развитие през 2020 г.